

Chambre des Représentants

SESSION 1970-1971..

17 JUIN 1971.

PROJET DE LOI sur les inadaptés sociaux.

EXPOSÉ: DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

1. -- Partie générale.

Le vagabondage et la mendicité ont été régis en Belgique depuis 1830, par quatre lois successives: celles des 13 août 1833, 3 avril 1848, 6 mars 1866 et 27 novembre 1891..

Les lois de 1833, 1848 et 1866 qui traitaient avec bienveillance et humanité les invalides et les vieillards, prenaient des mesures sévères à l'égard des individus valides trouvés mendiants ou vagabonds.

Dans les lois belges antérieures à 1891, la mendicité et le vagabondage étaient, en effet, exigés en délits.

La loi de 1891 a abandonné la notion de délit de vagabondage ou de mendicité. Elle a de cette manière fait œuvre de grand progrès, si l'on se place à l'époque où elle a été votée.

Cependant, sans plus être répressive, cette loi, par son principe et par ses formes de procédure, n'en insère pas moins les vagabonds et mendiants qui sont déferés à l'autorité, dans un contexte très proche de la répression.

Sans doute trouve-t-on déjà dans la loi de 1891 des éléments qui témoignent d'une certaine tendance à individualiser les mesures qu'elle prévoit:

- la distinction entre l'accueil, dans une maison de refuge et la mise à la disposition du Gouvernement dans un dépôt de mendicité correspond aux exigences de deux réalités sociales distinctes, mais on reconnaît que le législateur n'a ni défini ni conçu clairement le régime différent qui aurait dû leur être applicable;
- l'article 12 de la loi prescrit, de son côté, au juge de police de vérifier l'état physique, l'état mental et le genre de vie des personnes traduites devant lui. Cette disposition ne fait pas obstacle à ce que le magistrat ait recours à des spécialistes pour lui permettre d'appliquer la mesure la plus appropriée. La pratique n'est cependant

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1970-1971..

17 JUNI 1971.

ONTWERP VAN WET betreffende de maatschappelijk onaanangepasten.

MEMORIE VAN TOEUCHTING

DAMES EN HEREN.

1. - Algemeen gedeelte.

De landloperij en de bedelarij werden sedert 1830 aan vier wettelijke regelingen onderworpen: die van 13 augustus 1833, 3 april 1848, 6 maart 1866 en 27 november 1891..

De wetten van 1833, 1848 en 1866 waren tegemoetkomend en menselijk jegens gebrekkigen en bejaarden, doch hielden strenge maatregelen in jegens gezonde lieden die bedelend of zwervend werden aangetroffen.

In de wetten van voor 1891 was bedelarij en landloperij een misdrijf.

De wet van 1891 heeft het begrip landloperij en bedelarij als misdrijf laten vervallen, wat voor die tijd een grote vooruitgang betekent,

Die wet was in haar beginselen en procedurevormen niet meer strafrechtelijk, maar toch werd op de voor de overheid gebrachte landlopers en bedelaars een behandeling toegepast die zeer dicht bij het strafrechtelijk optreden stond.

Ongetwijfeld vindt men reeds in de wet van 1891 strekkingen tot individualisering van de maatregelen waarin zij heeft voorzien:

- het verschil tussen opnemings in een toevluchtshuis en de stelling ter beschikking van de Regering in een bedelaarsgesticht beantwoordt aan de vereisten van twee onderscheiden sociale werkelijkheden: de wetgever had echter de op hen toe te passen verschillende behandelingsmaatregelen niet omschreven of duidelijk opgevat;
- artikel 12 van de wet schrijft voor dat de politierechter de lichamelijke toestand, de geestestoestand en de levenswijze der lieden die voor hem zijn gebracht onderzoekt. Deze bepaling belet niet dat die magistraat een beroep doet op deskundigen ten einde de meest geschikte maatregel te kunnen toepassen. In de praktijk wordt echter

pas dans ce sens et l'obligation pour le juge de statuer immédiatement s'oppose en fait à ce pouvoir d'investigation.

Force est de reconnaître par ailleurs que les mesures que la loi de 1891 permet de prendre à l'égard des vagabonds et mendiants n'assurent pas une protection suffisante de la société. En effet, ceux qui sont internés dans une maison de refuge (et c'est actuellement le cas pour la très grande majorité des vagabonds et mendiants) sont remis en liberté dès que leur masse de sortie atteint un montant déterminé, le même pour tous ~ article 17 --, quels que soient, par ailleurs les risques de récidive et le degré de danger que présente le sujet.

Les droits des internés eux-mêmes ne sont guère mieux protégés. Le juge de police et, dans les cas prévus par l'article 14 de la loi, le tribunal correctionnel statuent sans recours possible devant une instance judiciaire d'appel.

Quant à l'exécution de la mise à la disposition du Gouvernement, elle est abandonnée intégralement au pouvoir exécutif, sans que l'intéressé puisse faire valoir les motifs d'une vocation à sa mise en liberté.

Il y a lieu d'observer au surplus que, sur le plan social, l'esprit qui a présidé à l'élaboration de la loi de 1891 est dépassé: celle-ci ne retient que les causes économiques du vagabondage: le paupérisme, le chômage, etc.. Elle en ignore les causes psychologiques, familiales et sociales. Les seuls modes de reclassement qu'elle met en œuvre se rapportent uniquement aux facultés et aux possibilités de mise au travail de l'intéressé,

Constatons enfin que la loi de 1891 ne prévoit aucun moyen de dépister les facteurs étiologiques chez les vagabonds et mendiants qui font l'objet des mesures qu'elle institue et, par conséquent, d'organiser de façon systématique la prévention du vagabondage et de la mendicité.

* *

Dans l'optique des considérations critiques qui précèdent, une réforme d'ensemble de la loi du 27 novembre 1891 s'avère nécessaire. Cette réforme doit s'inspirer de quatre orientations essentielles:

1° la constatation du fait que le vagabond ou mendiant actuel répond à une définition très différente de ce qu'elle était en 1891;

2° l'institution d'un ensemble de mesures de protection en fonction de cette définition nouvelle;

3° le caractère civil des juridictions appelées à les prononcer;

4° l'organisation de voies de recours contre les décisions qui prononcent ces mesures et le respect des droits de la défense.

I. -- Définition.

Le phénomène du vagabondage et de la mendicité n'est pas actuellement motivé par les facteurs qui se trouvaient à son origine à la fin du siècle dernier.

L'éventail très complet des avantages sociaux dont jouissent les citoyens de notre pays prémunit ceux-ci contre le vagabondage ou la mendicité. La courbe que décrit l'évolution numérique du vagabondage en Belgique en atteste avec évidence. Alors qu'en 1890 les colonies de bienfaisance de l'Etat comptaient une population moyenne de 8 000 vagabonds ou mendiants, le nombre de ceux-ci n'a cessé de diminuer pour osciller depuis l'année 1946 entre 1 000 et 1 200 unités.

La constance actuelle de leurs effectifs tend cependant à démontrer que les mesures sociales qui ont pour effet de

niet in die zin gehandeld en de omstandigheid dat de rechter verplicht is zonder verwijl te beslissen heeft in feite tot gevolg dat geen nader onderzoek wordt ingesteld.

Ook moet worden toegegeven dat de maatregelen die op grond van de wet van 1891 jegens landlopers en bedelaars kunnen worden genomen, geen voldoende bescherming bieden voor de maatschappij. Zij die immers in een toevluchthuis zijn geïnterneerd (en dit is thans het geval met het overgrote merendeel van de landlopers en bedelaars) worden ontslagen zodra hun uitgaanskas een bepaald bedrag bereikt, hetzelfde voor allen ~ artikel 17 -- ongeacht het risico voor herhaling en de gevaarlijkheid van betrokkene.

De rechten van de geïnterneerden zijn niet beter beschermd. De politierechter en in de gevallen van artikel 14 van de wet, de correctionele rechtbank beslissen zonder dat enige voorziening bij een hogere rechter mogelijk is.

De uitvoering van de maatregel van de terbeschikkingstelling van de Regering wordt geheel overgelaten aan de uitvoerende macht, zonder dat de betrokkene redenen tot invrijheidstelling kan doen gelden.

Verder moet worden opgemerkt dat de geest waarin de wet van 1891 is tot stand gekomen uit een sociaal oogpunt is voorbijgestreefd: toen werden alleen de economische oorzaken van de landloperij in aanmerking genomen: het pauperisme, de werkloosheid enz. Die wet is voorbijgegaan aan de psychologische, familiale en sociale oorzaken. De enige reclasseringsmaatstaven waren geschiktheid tot werken en de mogelijkheid van tewerkstelling van betrokkene.

Ten slotte stellen wij vast dat de wet van 1891 niet heeft voorzien in middelen om de etiologische factoren bij landlopers en bedelaars tegen wie een maatregel is getroffen op te sporen ten einde de voorkoming van landloperij en bedelarij stelselmatig ter hand te nemen.

* *

De kritische overwegingen hierboven leiden tot de gevolgtrekking dat een algehele hervorming van de wet van 1891 nodig is. Deze hervorming berust op vier hoofdstrekkingen:

1° de omstandigheid dat de landloper of de bedelaar thans beantwoordt aan een omschrijving die zeer verschilt van die van 1891;

2° de invoering van een geheel van beschermingsmaatregelen als gevolg van deze nieuwe omschrijving;

3° de burgerlijke aard van de gerechten die deze maatregelen dienen te gelasten;

4° de mogelijkheid tot voorziening tegen de bepalingen waarbij die maatregelen worden gelast en de eerbiediging van de rechten van de verdediging.

I. - Omschrijving.

Het verschijnsel van de landloperij en van de bedelarij vindt thans niet meer zijn verklaring in de factoren die er de grondslag van waren aan het einde van de vorige eeuw.

De zeer volledige reeks sociale voordelen waarvan de burgers van ons land genieten, behoeden hen voor landloperij en bedelarij. De komst van de numerieke ontwikkeling van de landloperij in België is duidelijk op dat punt. In 1890 verbleven er in de Rijkswelddadigheidsinstellingen gemiddeld 8000 landlopers en bedelaars. Dat cijfer is geleidelijk gedaald en schommelt tussen 1 000 en 1 200.

De vastheid van dat aantal landlopers en bedelaars is el een bewijs voor dat de sociale maatregelen waarbij aan

garantir à l'individu la sécurité du lendemain n'ont réussi ni à réduire ni à supprimer cette dernière fraction de vagabonds et de mendiants.

Une étude récente sur le vagabondage en Belgique (1) met en relief le fait que nos lois sociales «ont accentué la césure entre le vagabond et la société puisque, à défaut d'intégration professionnelle ou économique, il demeure étranger au sentiment de sécurité qui est à la base de nos structures étatiques contemporaines».

Les obstacles qui s'opposent au reclassement social du vagabond ou mendiant croissent en raison directe de l'assistance accordée par une législation sociale tout entière tributaire de la stabilité de la résidence et du travail. Plus que jamais, le vagabond résiduaire se trouve rejeté en dehors du milieu social qui s'oppose en quelque sorte à sa réinsertion dans la collectivité.

Les transformations de la vie sociale ont ainsi créé dans notre pays un type nouveau de vagabonds ou mendiants, beaucoup moins nombreux, il est vrai, mais dont l'inadaptation sociale profonde pose des problèmes de traitement sérieux.

L'étude citée plus haut sur « les aspects actuels du vagabondage en Belgique » définit certains caractères essentiels du vagabondage «résiduaire» (2) qui peuvent se résumer comme suit:

1° le rapport délinquance-vagabondage est de plus en plus affirmé, en particulier chez les hommes;

2° la persistance individuelle de l'état de vagabondage est révélée par de nombreuses récidives;

3° il y a plus de jeunes vagabonds que précédemment, surtout chez les femmes;

4° l'alcoolisme sévit d'une manière quasi générale parmi les vagabonds;

5° de nombreux vagabonds sont atteints de troubles mentaux ou caractériels ou ont subi un retard considérable dans le développement de leurs facultés intellectuelles;

6° les déficiences du milieu familial revêtent pour l'étiologie du vagabondage une importance capitale.

Ces constatations amènent tout naturellement à dire que le vagabond ou le mendiant d'aujourd'hui est essentiellement un inadapté social profond, un malade que la société a le devoir de protéger et non plus simplement «l'errant» des temps passés, dépourvu de toit et de moyens d'existence, parce que la société n'avait pas pu le prémunir contre les revers de la vie.

C'est dès lors à juste titre que le présent projet dénomme désormais les vagabonds et mendiants par les mots « Inadaptés sociaux ».

II. - Mesures de protection.

Si comme il est dit ci-dessus, le vagabond doit être considéré comme un inadapté social et un malade, les mesures qui doivent être prises à son égard seront essentiellement des mesures de protection. La gamme de ces mesures, pouvant aller de la simple assignation à résidence chez un parent ou un particulier ou toute autre mesure restrictive de la liberté jusqu'à l'hébergement dans un établissement, doit être laissée à l'appréciation souveraine du J.U.H. Celui-ci les appliquera dans chaque cas en tenant compte des caractéristiques propres à la personnalité du vagabond ou du mendiant et à son milieu de vie.

(1) M. Lahaye, *Aspects actuels du vagabondage en Belgique*. Publication du Centre National de Criminologie. Edition de l'Institut de Sociologie, Bruxelles, 1967, n° 122, p. 126.

(2) CS. M. Lahaye, op. cit., nos 52, 71 à 78, 83 à 98, 104, 111 à 113, 126 et 130.

eenieder de zekerheid wordt verstrekt om in zijn bestaan te voorzien, er niet zijn in geslaagd dit laatste aantal te verminderen of op te slopen.

Een recent onderzoek naar de landloperij in België (1) toont aan dat onze sociale wetten de Idool tussen de landloper en de maatschappij hebben verbreed daar deze wegens het ontbreken van zijn inpassing in de maatschappij in beroeps- en economisch verband, vervreemd is van het zekerheidsgevoel dat ons hedendaags staatsbestel ten grondslag ligt.

De moeilijkheden bij de reclassering van landlopers en bedelaars namen in rechtstreekse verhouding toe met de bijstand verleend door een sociale wetgeving, die geheel afhankelijk is van de vastheid van het verblijf en van het werk. Meer dan ooit is de achtergebleven landloper uit het sociaal milieu verdronken, dat zich zelfs enigermate tegen zijn inpassing in de gemeenschap verzet.

De veranderingen in het maatschappelijk leven hebben geleid tot een nieuwe soort landlopers en bedelaars, die weliswaar veel minder talrijk zijn, maar wier diepgewortelde onmaatschappelijkheid ernstige behandelingsproblemen doet rijzen.

De hiervoren genoemde studie « Aspects actuels du vagabondage en Belgique », geeft een omschrijving van bepaalde hoofdkenmerken van de « residuale » landloperij (2), die als volgt kunnen worden samengevat:

1° de verhouding misdadigheid-landloperij komt meer en meer tot uiting, vooral bij mannen;

2° de individuele aanhoudende staat van landloperij doet zich kermen door talrijke herhalingen;

3° er zijn meer jeugdige landlopers dan voorheen, vooral bij de vrouwen;

4° over 't algemeen heerst er onder de landlopers alcoholisme;

5° talrijke landlopers vertonen tekens van geestesstoornissen of karakterstoornissen of hebben een aanzienlijke vertraging ondergaan in de ontwikkeling van hun geestelijke vermogens;

6° gezinsontwikking is voor de etiologie van de landloperij van het hoogste belang.

Op grond van deze vaststellingen kan worden betoogd dat de hedendaagse landloper of bedelaar in hoofdzaak een onaangepaste is in het diepste van zijn wezen, een zieke die door de maatschappij moet worden beschermd veeleer dan zonder enig bestaansmiddel « dolend » te blijven zoals voorheen, omdat de maatschappij hem niet had weten te behoeden voor de tegenslag in het leven.

Terecht worden aldus in dit ontwerp de landlopers en bedelaars genoemd als « maatschappelijk onaangepasten ».

II. - Beschermingsmaatregelen.

Daar, zoals hierboven betoogd, de landloper moet worden beschouwd als een maatschappelijk onaangepaste en een zieke, moeten de jegens hem te nemen maatregelen hoofdzakelijk beschermingsmaatregelen zijn. De maatregel, die kan gaan van de gewone aanwijzing van verblijf bij een bloedverwant of particulier of enige andere maatregel tot vrijheidshepking, tot de onderbrenging in een inrichting, moet aan de vrije beoordeling van de rechter worden overgelaten. Hij gelast ze in elk afzonderlijk geval met inachtneming van de eigen kenmerken van de persoonlijkheid van de landloper of de bedelaar en van zijn leefmilieu.

(1) M. Liwijn, « Aspects actuels du vagabondage en Belgique », Publikatie van het Nationaal Centrum voor Criminalistiek. Uitgave van het Instituut voor Sociologie, Brussel, 1967, nr 122, blz. 126.

(2) Zie M. Lahaye, op. cit., n°s 52, 71 tot 78, 83 tot 98, 104, 111 tot 113, 126 en 130.

Une mise en observation préalable décidée, s'il y a lieu, par le juge, permettra à celui-ci d'être parfaitement informé de la personnalité du sujet et de prendre à son égard la mesure la plus appropriée.

Cette mise en observation sera obligatoire chaque fois que le vagabond ou mendiant fera pour la première fois l'objet d'une mesure d'hébergement du chef de vagabondage ou de mendicité.

III. - Caractère civil des juridictions appelées à prononcer les mesures de protection à l'égard des inadaptés sociaux,

Le phénomène du vagabondage et de la mendicité étant comme il est dit plus haut essentiellement motivé par un état de déficience sociale ou mentale dans le chef du vagabond ou du mendiant, il importe que les mesures de protection prises à son égard soient dépourvues de tout caractère répressif.

L'optique du présent projet s'écarte, à cet égard, de celle qui avait présidé à l'élaboration des lois sur le vagabondage et la mendicité antérieures : à celles de 1891.

Elle se différencie aussi nettement de l'esprit qui a inspiré le législateur de 1891. En effet, si la mise à la disposition du Gouvernement des vagabonds et mendiants a toujours été considérée comme une mesure purement administrative, étrangère à l'exercice du pouvoir judiciaire (1), il ne faut pas perdre de vue d'une part, que cette mesure est prononcée par le juge de police, d'autre part, que toute la terminologie de la loi jusqu'à son intitulé se trouve encore imprégnée d'un cachet répressif évident.

Le Gouvernement entend dans le présent projet abandonner toute attache avec le domaine répressif : ce sont désormais le juge de paix et le tribunal de 1re instance qui prononceront les mesures de protection nécessaires.

IV. ... Voies de recours contre les décisions prononçant les mesures de protection et respect des droits de la défense.

Le législateur de 1891 a fait du juge de police qui prononce la mise à la disposition du Gouvernement du vagabond ou mendiant, l'auxiliaire du pouvoir administratif : prenant une mesure de nature administrative (2),

Comme l'observait le procureur général Mesdagh de ter Kiele, « Code pénal aussi bien que Code d'instruction criminelle sont ainsi fermés, pour ne plus laisser l'action qu'à un pouvoir discrétionnaire exercé dans toute l'étendue de la responsabilité ministérielle. Plus question, par conséquent, pour l'homme qu'on va priver de sa liberté du droit de réclamer l'assistance d'un avocat; plus question de la procédure garantissant le droit de défense; plus question non plus du droit d'appel. ... ».

Si d'une part, le présent projet donne aux mesures qui peuvent être prises à l'égard de l'inadapté social un caractère contraignant, constituant des atteintes à la liberté individuelle, il est logique que la loi confie le pouvoir de prononcer ces mesures non plus au juge siégeant en qualité d'auxiliaire du pouvoir administratif, mais au juge en tant qu'il représente toutes les prérogatives du pouvoir judiciaire tout en étant soumis à ses servitudes.

Si d'autre part, ces mesures constituent, dans l'optique du projet, des mesures de protection tendant toutes à relever l'inadapté social de son état d'inadaptation il importe que

(1) Cassat., 17 octobre 1898, *Pas.* 1898, p. 305; 1er mai 1901, *Pos.*, 1901, p. 188; 19 juillet 1915, *Phis.* 1915-1916, p. 441.

(2) Cfr. Cassat., 2 novembre 1892, *Pas.* 1893, p. 28; 27 décembre 1905, *Phis.* 1906, p. 68,

Een voorafgaande observatie die, indien daartoe grond bestaat, door de rechter wordt voorgeschreven, stelt deze laatste in staat beter inzicht te hebben in de persoonlijkheid van de betrokkene en jegens hem de meest geschikte maatregel te nemen.

Deze inobservatiestelling is verplicht telkens wanneer tegen de landloper of de bedelaar voor het eerst een maatregel van onderbrenging wegens landloperij of bedelarij wordt genomen.

III. -- Burgerlijk aard van de gerechten die de maatregelen ten aanzien van de maatschappelijk onaangepasten dienen te gelasten,

Daar, zoals hiervoren is gezegd, het verschijnsel van de landloperij en bedelarij hoofdzakelijk zijn grondslag vond in een maatschappelijke of geestelijke tekortkoming in hoofde van de landloper of bedelaar, moet de jegens hem te nemen beschermingsmaatregel worden vrijgemaakt van enig strafrechtelijk karakter.

De opzet van dit ontwerp verschilt op dit punt radikaal van de zienswijze van de wetten betreffende de landloperij en de bedelarij van vóór 1891,

Cok wordt duidelijk afgeweken van de geest waarin de wetgever in 1891 heeft gedacht. Wel werd de stelling ter beschikking van de Regering van landlopers en bedelaars steeds als een louter administratieve maatregel beschouwd die buiten de uitoefening van de rechterlijke macht lag (1), maar het moet niet uit het oog worden verloren dat die maatregel door de politierechter werd bevolen en dat de gehele terminologie van de wet, het opschrift inbegrepen, een strafrechtelijke stempel droeg.

In dit ontwerp wil de Regering breken met iedere strafrechtelijke binding: de vereiste beschermingsmaatregelen worden voortaan genomen door de vrederechter of de rechtbank van eerste aanleg.

IV. -- Voorzieningen tegen de heffingen die beschermingsmaatregelen gelasten en eerbiediging van de rechten van de verdediging.

De wetgever van 1891 heeft de politierechter die de terbeschikkingstelling van de Regering ten aanzien van landlopers en bedelaars oplegt, de medewerker gemaakt van de bestuursoverheid bij het nemen van een maatregel van administratieve aard (2),

Procureur-generaal Mesdagh de ter Kiele schrijft hieromtrent dat aldus zowel het Strafwetboek als het Wetboek van Strafvordering worden toegeslagen zodat de beslissing wordt overgelaten aan een discretionaire macht, uitgeoefend in de volle omvang van de ministeriële verantwoordelijkheid. Er is dus geen sprake meer van, voor de persoon die men van zijn vrijheid gaat beroven, de bijstand van een advocaat te eisen, geen sprake meer van een rechtspleging die de rechten van de verdediging waarborgt en evenmin van het recht om hoger beroep in te stellen ...

Daar het ontwerp aan de maatregelen die jegens de maatschappelijk onaangepaste kunnen worden genomen, een karakter van dwang geeft die afbreuk doet aan de persoonlijke vrijheid, is het logisch de bevoegdheid om die maatregelen te gelasten niet meer op te dragen aan de rechter die als medewerker van de bestuursoverheid optreedt, maar aan de rechter die alle prerogatieven van de rechterlijke macht uitoefent en ook aan de plichten ervan is onderworpen.

Daar die maatregelen anderzijds volgens de opzet van het ontwerp burgerlijke beschermingsmaatregelen zijn die er alle toe strekken de onaangepaste van zijn maatschap-

(1) Casso 17 okt. 1898, *Pas.* 1898, blz. 305; 1 mei 1901, *Pns.*, 1901, blz. 188; 19 juli 1915, *Pas.*, 1915-1916, blz. 341.

(2) Cf. Cass. 21 november 1892, *Pas.* 1893, blz. 28; 27 december 1905, *Pas.* 1906, blz. 68.

celles-ci soient prononcées par le juge civil, à savoir le juge de paix et en cas de recours, le tribunal de 1re instance :

De cette conception nouvelle de la nature des mesures prévues et de l'autorité qui désormais pourra les prononcer, il résulte que les inadaptés sociaux devront bénéficier de toutes les garanties qui sont généralement accordées aux justiciables, à savoir :

- la comparution devant le juge de l'inadapté privé de sa liberté dans un délai qui ne peut dépasser celui qui est prévu par l'article 7, alinéa 2, de la Constitution;
- le droit d'être entendu au cours de la procédure et la possibilité de se faire assister d'un défenseur;
- le droit de se pourvoir en appel contre les décisions prises à son égard;
- le droit de solliciter sa sortie de l'établissement au cours de l'exécution de la mesure d'hébergement;
- le droit au caractère confidentiel des mesures prononcées par le juge.

Toutes ces garanties sont assurées par le présent projet aux inadaptés sociaux, qu'ils se constituent volontairement devant le juge de paix ou que, trouvés en état de vagabondage ou de mendicité, ils soient amenés devant ce magistrat.

II. - Commentaire des articles.

Dans le cadre de la loi en projet, l'article premier donne une définition de l'inadapté social et des mesures de protection qui peuvent être prises à son égard.

A. --. L'inadapté social est la personne âgée de vingt et un ans accomplis, qui n'a ni résidence certaine, ni moyens de subsistance.

1. Cette définition exclut du champ d'application du projet les inadaptés sociaux de moins de vingt et un ans accomplis.

Le mineur d'âge de moins de vingt et un ans qui vit sans résidence certaine et sans moyens de subsistance doit, en effet, être considéré comme un mineur en danger. Il est la personne « dont la santé, la sécurité et la moralité sont mises en danger soit en raison du milieu, soit par les activités auxquelles il se livre ». A ce titre, le mineur de moins de vingt et un ans est protégé de manière générale par la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse (art. 36, 2°) et le juge de la jeunesse est compétent pour prendre à son égard une des mesures prévues à l'article 37 de la même loi.

2. Il est communément admis que la loi du 27 novembre 1891 pour la répression du vagabondage et de la mendicité se réfère implicitement à la définition que donne du vagabond l'article 347 du Code pénal, à savoir : « Les vagabonds sont ceux qui n'ont ni domicile certain, ni moyens de subsistance et qui n'exercent habituellement ni métier ni profession ».

La définition retenue par le présent projet remplace le terme « domicile » par celui de « résidence ». Il n'est plus requis, dans l'optique du projet, que l'inadapté social soit dépourvu de domicile, au sens légal du mot, seule l'absence de résidence certaine; c'est-à-dire de lieu où il fixe son habitation effective et où il vit avec une certaine permanence,

peut être te bevrijden, is het geboden dat deze maatregelen door de burgerlijke rechter worden genomen, te weten de vrederechter en, in geval van voorziening, de rechtbank van eerste aanleg.

Die nieuwe opvatting van de aard van de maatregelen en van de autoriteit die ze voortaan gelast, heeft tot gevolg dat de maatschappelijk onaangepaste moet genieten van al de waarborgen die gewoonlijk aan rechtsonderrhorigen worden toegekend, te weten :

- de verschijning voor de rechter van de onaangepaste die van zijn vrijheid is beroofd, binnen een termijn die niet langer mag zijn dan die bepaald bij artikel 7, tweede lid, van de Grondwet;
- het recht om tijdens de procedure te worden gehoord en de mogelijkheid om zich door een raadsman te laten bijstaan;
- het recht om in beroep te komen van de beslissing die jegens hem is genomen;
- het recht om in de loop van de uitvoering van de maatregel van onderbrenging, om ontslag uit de inrichting te verzoeken;
- het recht op eerbiediging van de vertrouwelijke aard van de door de rechter gelaste maatregelen.

In dit ontwerp worden al deze waarborgen aan de maatschappelijk onaangepasten toegezegd, of zij zich vrijwillig voor de rechter aanmelden dan wel voor die maatspraak zijn gebracht daar zij in staat van landloperij en bedelarij worden aangetroffen.

II. -- Commentaar op de artikelen.

Artikel 1 geeft, in het bestek van de ontworpen wet een omschrijving van de maatschappelijk onaangepaste en van de maatregelen die jegens hem kunnen worden gelast.

A. - De maatschappelijk onaangepaste is de Persoon die de volle leeftijd van eenentwintig jaar heeft bereikt en geen bepaalde verblijfplaats, noch bestaansmiddelen heeft.

1. Deze omschrijving weert uit het toepassingsgebied van het ontwerp de onmaatschappelijke lijken berieden de voltooide leeftijd van eenentwintig jaar,

De minderjarige die geen eenentwintig jaar oud is (11), leidt zonder bepaalde verblijfplaats en zonder middelen (12) bestaan, moet immers worden beschouwd als een minderjarige die in gevaar verkeert. Hij is de persoon « wiens (13) gezondheid, veiligheid of zedelijkheid gevaar loopt (14), wegens het milieu waarin hij leeft, hetzij wegens zijn bezigheden ». Uit dien hoofde wordt de minderjarige op alremene wijze beschermd door de wet van 8 april 1965, betreffende de jeugdbescherming (art. 36, 2°) en is de jeugdrechter bevoegd om te zijnen aanzien een van de maatregelen te nemen die in artikel 37 van deze wet zijn bepaald.

2. Het wordt alhiermee aanvaard dat de wet van 27 november 1891 tot betuigeling van de landloperij en de bedelarij stilzittend verwijst naar de omschrijving van de landloperij in artikel 317 van het Strafwetboek, namelijk : « Landlopers zijn zij die noch vaste woonplaats, noch middelen van bestaan hebben en gewoonlijk geen ambacht of beroep uitoefenen ».

In de omschrijving volgens dit ontwerp wordt de term « woonplaats » vervangen door die van « verblijfplaats ». Nu is het niet meer vereist dat de maatschappelijk onaangepaste geen woonplaats heeft, zoals daaronder wettelijk wordt verslaan: alleen het ontbreken van een bepaalde verblijfplaats, d.w.z. waar hij werkelijk zijn intrek heeft geno-

jointe au défaut de moyens de subsistance, suffit pour que lui soit reconnu l'état d'inadaptation sociale.

3. La définition que propose le présent projet de l'inadapté social a abandonné les mots « et qui n'exerce habituellement ni métier ni profession » qui constituent un des éléments de la définition du Code pénal.

Le Gouvernement a estimé que la condition d'absence de profession n'était pas déterminante de l'état d'inadaptation sociale. En effet, celui qui est sans moyens de subsistance n'exerce en général aucune profession. La condition d'absence de profession est donc superflue dans la grande majorité des cas.

Le Conseil d'Etat observe que la suppression de cette troisième condition est susceptible d'accroître le nombre d'inadaptés sociaux hébergés. Le Gouvernement est plutôt d'avis que, malgré l'extension possible du champ d'application du présent projet à un nombre plus grand d'individus, il n'en résultera pas une augmentation du nombre d'inadaptés sociaux hébergés car le juge de paix peut désormais prendre diverses mesures restrictives de liberté à l'égard de l'inadapté social sans nécessairement recourir à l'hébergement.

4. Observons enfin que, pour qu'il y ait inadaptation sociale au sens donné à cette expression par le présent projet, il faut que les deux conditions, absence de résidence certaine et de moyens de subsistance, se trouvent réunies.

B. - Les mesures de protection que définit l'article 1er comme étant toute mesure d'hébergement, de surveillance ou de restriction de la liberté individuelle touchant la personne de l'inadapté social, "laissent au juge qui aura à les appliquer un très large éventail de possibilités: hébergement dans un établissement pour inadaptés sociaux; assignation d'une résidence; mise sous surveillance d'un parent, d'un allié ou de toute autre personne physique ou morale qui en prend la garde ou qui l'héberge; interdiction de fréquenter les débits de boissons, de consommer des boissons alcooliques; obligation de travailler régulièrement; obligation de suivre un traitement dans un dispensaire d'hygiène mentale, avec ou sans hospitalisation, etc.

Ces mesures étant essentiellement des mesures de protection, le juge les appliquera en considération de la personnalité de l'inadapté social et du régime qui paraît le plus indiqué pour assurer sa réintégration dans la société. Il ne recourra aux mesures extrêmes d'hébergement dans un établissement pour inadaptés sociaux que dans les cas où toute autre mesure apparaîtrait impossible et inefficace.

Le Gouvernement ne doute pas que le juge qui apprécie souverainement en ce domaine, appliquera dans sa sagesse la mesure la plus adéquate en ne perdant jamais de vue l'optique nouvelle dont s'inspire le présent projet.

La société, tout comme l'inadapté social, sera préservée puisqu'aussi bien les mesures envisagées auront pour résultat heureux de la protéger en même temps que l'inadapté et que leur application permettra d'espérer une réduction sensible des cas d'inadaptation sociale.

L'article 2 du projet donne compétence au juge de paix du domicile ou de la dernière résidence connue de l'inadapté social ou du lieu où il a été trouvé, pour prononcer à son égard les mesures prévues par l'article 1er et détermine les règles de procédure à suivre devant la justice de paix.

Le juge de paix est bien placé pour connaître de ces affaires; il est le magistrat le plus proche des intéressés et sa

men et met een zekere vastheid mee, samen met het ontbreken van bestaansmiddelen is voor de onderkenning van de staat van maatschappelijk onaanangepaste voldoende.

3. In de omschrijving die door dit ontwerp van wet betreffende de maatschappelijk onaanangepaste wordt voorgesteld, vervallen de woorden « en gewoonlijk geen ambacht of beroep uitoefenen » die een van de bestanddelen zijn van de omschrijving in het Strafwetboek.

De Regering heeft gemeend dat de voorwaarde van het ontbreken van een beroep niet bepalend is voor de staat van maatschappelijk onaanangepaste. Hij die zonder bestaansmiddelen is oefent over 't algemeen geen beroep uit. De voorwaarde van het ontbreken van een beroep is in het merendeel van de gevallen niet dienend.

De Raad van State merkt op dat het weglaten van die derde voorwaarde kan leiden tot een verhoging van het aantal ondergebrachte maatschappelijk onaanangepasten. De Regering meent veeleer dat ondanks de mogelijke verruiming van het toepassingsgebied van dit ontwerp tot een groter aantal personen, een verhoging van het aantal ondergebrachte onaanangepasten niet te vrezen is, aangezien de vrederechter voortaan ten aanzien van de maatschappelijk onaanangepaste een reeks vrijheidsbeperkende maatregelen kan gelasten, zonder daarbij noodzakelijk tot onderbrenging te moeten besluiten.

4. Merken wij ten slotte op dat voor de onmaatschappelijkheid in de zin van dit ontwerp twee voorwaarden moeten zijn verenigd: het ontbreken van een bepaalde verblijfplaats en het ontbreken van bestaansmiddelen.

B. - De beschermingsmaatregelen die in artikel 1 worden beschreven als zijnde iedere maatregel tot onderbrenging, van toezicht op of beperking van de persoonlijke vrijheid van de maatschappelijk onaanangepaste, laten aan de rechter die ze heeft toe te passen een ruime keus aan mogelijkheden: onderbrenging in een inrichting voor maatschappelijk onaanangepasten; aanwijzing van een verblijfplaats; stelling onder het toezicht van een bloedverwant, een aanverwant, of enig ander natuurlijk of rechtspersoon die hem onder zijn bewaring neemt of onderbrengt; verbod drankgelegenheden te bezoeken, alcoholische drank te gebruiken; verplichting om regelmatig te werken; verplichting om zich te onderwerpen aan een behandeling in een inrichting voor geesteshygiëne met of zonder ziekenhuisverpleging, enz.

Daar die maatregelen essentieel beschermingsmaatregelen zijn, zal de rechter ze toepassen met inachtneming van de persoonlijkheid van de maatschappelijk onaanangepaste en van de behandeling die het meest geschikt lijkt om zijn reclassering te bewerken. Hij zal pas zijn toevlucht nemen tot de uiterste maatregelen van de onderbrenging in een inrichting voor maatschappelijk onaanangepasten, als is gebleken dat een andere maatregel onmogelijk of ondoelmatig is.

De Regering twijfelt er niet aan dat de rechter die op dat gebied vrije beoordelingsbevoegdheid heeft, in zijn wijsheid de meest geschikte maatregel zal nemen, de opzetting van deze wet indachtig.

Net zoals de maatschappelijk onaanangepaste zal de maatschappij zijn beveiligd aangezien met de overwogen maatregelen in de bescherming van de onmaatschappelijke wordt voorzien en tevens kan worden verwacht dat de gevallen van onmaatschappelijkheid aanzienlijk zullen verminderen.

Artikel 2 van het ontwerp kent aan de vrederechter van de plaats waar de maatschappelijk onaanangepaste zijn woonplaats of laatste hebbende verblijfplaats heeft of waar hij is aangetroffen, de bevoegdheid toe om de in artikel 1 omschreven maatregelen te gelasten en regelt de rechtspleging voor het vrederecht.

De vrederechter is goed geplaatst om van die zaken kennis te nemen; hij is de magistraat die het dichtst bij de betrok-

juridiction se déroule suivant des normes de procédure simples et expéditives,

Le juge de paix est saisi par la requête écrite ou verbale de l'inadapté lui-même ou par requête écrite de la personne qui a la garde ou qui l'héberge, des autorités de police et de gendarmerie ou d'un parent ou allié de l'inadapté (§ 1er),

Le projet prévoit comme premier mode de saisine du juge, la comparution volontaire suivant une procédure extrêmement simple; la requête verbale ou écrite. C'est dire combien les auteurs du projet souhaitent qu'il soit recouru à ce mode de saisine par les inadaptés sociaux eux-mêmes dans des cas de plus en plus nombreux. Dès que ceux-ci deviendront conscients que le juge n'ordonnera l'hébergement que lorsqu'il n'existera plus aucune autre mesure de nature à les relever de leur état d'inadaptation, ils hésiteront moins à recourir volontairement à la protection de ce magistrat.

Le juge de paix peut également être saisi par un parent ou allié de l'inadapté social ou par toute personne physique ou morale qui en a la garde ou qui l'héberge,

Il peut de même être saisi par les autorités de police et de gendarmerie. Ce sera généralement le cas lorsque l'inadapté social sera trouvé errant sur la voie publique et qu'il ne possèdera aucune attache avec qui que ce soit,

Il ya cependant lieu d'observer que dans ce cas, l'autorité de police ou de gendarmerie n'interviendra pas en sa qualité de membre de la police judiciaire mais bien en sa qualité de membre de la police administrative,

Le texte de l'alinéa 1er du § 1er de l'article proposé par le Conseil d'Etat a été adopté par le Gouvernement avec les légères modifications de fond et de forme qu'il comporte.

Répondant d'autre part au souhait du Conseil d'Etat, de voir figurer dans la loi en projet une disposition analogue aux articles 8 et 9 de la loi de 1891, le Gouvernement a ajouté un deuxième alinéa au § 1er de l'article 2, prévoyant la possibilité pour l'autorité de police ou de gendarmerie de maintenir l'inadapté à la disposition du juge de paix en attendant sa comparution,

Cette mise à la disposition impliquant une privation de la liberté de l'inadapté, il est indiqué, en l'absence de disposition légale autorisant une pareille mesure provisoire en cette matière, de prévoir expressément dans le texte la possibilité de son application dans tous les cas où il n'y a pas de comparution volontaire.

Observons au surplus que le fait de maintenir l'inadapté social à la disposition du juge en attendant sa comparution ne pourrait, en l'absence d'un texte, être considéré comme satisfaisant aux prescriptions de l'article 5, § 1, e, de la Convention européenne de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales. Le Gouvernement s'exposerait dès lors à de nombreux recours devant la Cour européenne des Droits de l'Homme.

L'expression « maintenir à la disposition du juge » a été choisie de préférence à la notion de « détention provisoire » pour écarter toute allusion au domaine répressif.

Précisons enfin que le texte n'impose pas le maintien de l'inadapté social à la disposition du juge avant sa comparution, mais donne seulement aux autorités de police et de gendarmerie la faculté de recourir à cette mesure, lorsque celle-ci apparaît indispensable pour assurer cette comparution,

kenen staat en hij sprekt recht volgens een eenvoudige en snelle rechtspleging.

De vrederechter handelt in onderhavige aangelegenheid op schriftelijk of mondeling verzoek van de onaangepaste zelf dan wel op schriftelijk verzoek van degene die hem onder zijn bewaring heeft of bij wie hij is ondergebracht, van politie of rijkswachtoverheden of van een bloed- of aanverwant van de betrokkene (§ 1).

Als eerste wijze om de rechter aan te spreken, noemt het ontwerp de vrijwillige verschijning, volgens een zeer eenvoudige rechtspleging: het schriftelijk of mondeling verzoek. Dit getuigt ervan hoezeer de auteurs van het ontwerp wensen, dat die wijze om zich tot de rechter te wenden in meer en meer gevallen door de maatschappelijk onaangepaste zelf zou worden gekruikt. Zodra dezen zich ervan bewust worden dat de rechter de onderbrenging pas zal gelasten wanneer er geen andere maatregel dienend is om hen van hun onmaatschappelijkheid te bevrijden, zullen zij minder aarzelen om de bescherming van die magistraat in te roepen.

De vrederechter kan ook worden aangesproken door ieder natuurlijk of rechtspersoon, een bloed- of aanverwant van de maatschappelijk onaangepaste, of door degene die hem onder zijn bewaring heeft of bij wie hij is ondergebracht.

Hij kan ook worden aangesproken door politie- of rijkswachtoverheden. Dit zal gewoonlijk het geval zijn wanneer de maatschappelijk onaangepaste zwerfend op de openbare weg wordt aangetroffen zonder levensband met wie dan ook.

Hier moet worden opgemerkt dat de politie- of rijkswachtoverheden in dat geval niet optreden als lid van de gerechtelijke politie maar als lid van de administratieve politie.

De door de Raad van State voorgestelde tekst van het eerste lid van § 1 van artikel 2 werd door de Regering met enkele wijzigingen naar vorm en inhoud overgenomen.

Ingaande op de wens van de Raad van State dat in het ontwerp van wet een bepaling wordt opgenomen gelijk aan de artikelen 8 en 9 van de wet van 1891, heeft de Regering § 1 van artikel 2 aangevuld met een tweede lid, waarbij aan de politie- of rijkswachtoverheid de bevoegdheid wordt verleend om de maatschappelijk onaangepaste in afwachting van zijn verschijning ter beschikking van de vrederechter te houden.

Daar deze terbeschikkingstelling een vrijheidsberoving voor de onaangepaste inhoudt, is het, bij het ontbreken van een wetsbepaling waarbij zodanige voorlopige maatregel op dat gebied wordt toegelaten, geraden in de tekst uitdrukkelijk te stellen dat de toepassing ervan mogelijk is in al de gevallen waarin er geen vrijwillige verschijning is.

Laten wij ook opmerken dat de omstandigheid de maatschappelijk onaangepaste in afwachting van zijn verschijning ter beschikking van de rechter te houden, bij het ontbreken van een tekst niet kan worden beschouwd als te voldoen aan het voorschrift van artikel 5, § 1, e, van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden. De Regering zou zich aldus blootstellen aan talrijke beroepen voor het Europees Hof van de Rechten van de Mens.

De uitdrukking « het houden ter beschikking van de rechter » werd verkozen boven het begrip « voorlopige hechtenis », ten einde iedere zinspeling op het strafrechtelijke te barmen.

De aandacht moet erop worden gevestigd dat de tekst geenszins oplegt dat de maatschappelijk onaangepaste voor zijn verschijning ter beschikking van de rechter moet worden gehouden, doch enkel aan de politie- of rijkswachtoverheid de mogelijkheid geeft om die maatregel aan te wenden indien blijkt dat deze onmisbaar is om die verschijning zeker te stellen,

L'alinéa suivant fixe le temps dans lequel l'inadapté social doit comparaître devant le juge de paix. La comparution a lieu à la plus prochaine audience. Et, dans le cas où l'inadapté social est privé de sa liberté, le jour qui suit celui de sa mise à la disposition du juge.

Si la comparution à bref délai est, comme l'observe le Conseil d'Etat, indiquée dans tous les cas, en vue d'assurer une procédure rapide, elle s'impose spécialement lorsque l'inadapté social est privé de sa liberté par les autorités de police en vue de cette comparution.

Il importe également que les droits de la défense soient valablement respectés. C'est pourquoi l'alinéa 4: du § 1er prévoit que l'inadapté social dispose d'un délai de cinq jours destiné à lui permettre de prendre toutes dispositions de nature à assurer sa défense.

Il y a néanmoins lieu d'empêcher que l'inadapté social mette le délai de cinq jours à profit pour échapper à la juridiction du juge de paix. C'est à cette fin que le texte autorise ce magistrat à ordonner, s'il y a lieu, qu'il soit maintenu à sa disposition pendant ce délai.

Le dernier alinéa du § 1er de l'article 1er dispose que le maintien à la disposition du juge de paix aura lieu dans les maisons d'arrêt du Royaume. Cette solution s'impose pour des raisons qui tiennent au manque d'infrastructure disponible et pour des considérations d'ordre budgétaire.

Le § 2 de l'article 2 dispose que le juge apprécie par lui-même l'état de l'inadapté social qui comparaît devant lui et prend une décision toutes affaires cessantes, après avoir entendu l'inadapté social.

Il importe au plus haut point que le juge statue au plus tôt sur l'état d'inadaptation sociale de la personne qui comparaît devant lui, principalement en cas de comparution non volontaire et qu'il décide séance tenante des mesures à prendre.

Quant aux mesures que le juge peut prendre, deux hypothèses peuvent se présenter:

— ou bien il résulte des investigations du juge que la personne qui comparaît ne répond pas en réalité à la définition de l'inadapté social. Dans ce cas, il la relaxe immédiatement. C'est la signification de l'incidente « s'il y a lieu » insérée au début de la première phrase du second alinéa de cette disposition;

— ou bien les éléments portés à la connaissance du juge lui permettent de conclure que toutes les caractéristiques de l'inadaptation sociale sont réunies. Dans ce cas, le juge détermine les mesures de protection à prendre et désigne la personne qui aura la garde de l'intéressé ou l'établissement qui l'hébergera.

Le texte prévoit qu'il peut également ordonner toutes mesures utiles pour le transfèrement de l'inadapté, jusqu'à requérir l'intervention du bourgmestre dans les cas où ce transfèrement ne peut s'exécuter sans contrainte.

La décision du juge de paix doit, dit le § 3, spécifier les circonstances sur lesquelles elle est fondée en précisant les éléments propres à la cause et à la personnalité de l'inadapté social et être rendue en présence de l'inadapté social.

Het volgende lid stelt de termijn vast waarbinnen de maatschappelijk onaangepaste voor de vrederechter moet verschijnen. Deze heeft plaats op de eerstkomende terechtzitting en, indien de maatschappelijk onaangepaste van zijn vrijheid is beroofd, de dag na die van de terbeschikkingstelling van de rechter.

AI is, zoals de Raad van State doet opmerken, de verschijning binnen korte termijn in alle gevallen, wenselijk in het belang van een vlugge rechtspleging. zij is inzonderheid noodzakelijk wanneer de maatschappelijk onaangepaste met het oog op de verschijning door politie- of rijkswachtoverheden van zijn vrijheid is beroofd.

Ook de rechten van de verdediging moeten op hechte wijze worden geëerbiedigd. Daarom wordt in het vierde lid van § 1 gesteld dat de maatschappelijk onaangepaste over vijf dagen beschikt om de nodige maatregelen met het oog op zijn verweer te nemen.

Er moet echter worden voorkomen dat de maatschappelijk onaangepaste van de geboden vijf dagen gebruik maakt om aan de rechtsmacht van de vrederechter te ontsnappen. Daarom wordt in de tekst bepaald dat die magistraat de mogelijkheid heeft om in voorkomend geval te gelasten, dat hij gedurende die termijn te zijner beschikking blijft gehouden.

Het laatste lid van § 1 van artikel 1 bepaalt dat wanneer de maatschappelijk onaangepaste aldus ter beschikking van de vrederechter blijft gehouden, zulks geschiedt in de huizen van arrest van het Rijk. Die oplossing is geboden daar de nodige infrastructuur ontbreekt en ook om budgettaire redenen.

De tweede paragraaf van artikel 2 bepaalt dat de vrederechter, na zich door eigen waarneming van de toestand van, de maatschappelijk onaangepaste te hebben overtuigd, met voorrang boven alle andere zaken beslist, na deze te hebben gehoord.

Het is ten eerste geboden dat de rechter zo spoedig mogelijk uitspraak doet over de staat van onmaatschappelijkheid van de persoon die voor hem verschijnt, vooral in geval van niet-vrijwillige verschijning, en dat hij onverwijld beslist over de te nemen maatregel.

Met betrekking tot de maatregelen die de rechter kan nemen, zijn twee gevallen mogelijk:

— ofwel blijkt uit het onderzoek van de rechter dat de voor hem verschijnende persoon in werkelijkheid niet beantwoordt aan de omschrijving van de maatschappelijk onaangepaste. In dit geval laat hij hem onmiddellijk vrij. Dit is de betekenis van de tussenzin « zo daartoe arond bestaat » in de eerste volzin van het tweede lid van die bepaling;

— ofwel zijn de elementen die de rechter ter kennis komen zodanig, dat hij kan besluiten dat alle kenmerken van de maatschappelijk onaangepaste verenigd zijn. In dit geval stelt de rechter de te nemen beschermingsmaatregelen vast en wijst hij de persoon aan onder wiens bewaaring de betrokkene wordt gesteld of de inrichting waar hij zal worden ondergebracht.

De tekst heeft hem eveneens de mogelijkheid om iedere dringende maatregel voor de overbrenging van de onaangepaste te celasten, zelfs de vordering van de burgemeester in het geval waarin de overbrenging niet zonder uitoefening van dwang kan worden uitgevoerd.

De beslissing van de vrederechter moet naar voorschrift van § 3 nauwkeurig vermelden op welke omstandigheden zij is gegrond, onder nadere opgave van de elementen die respectievelijk de zaak of de persoonlijkheid van de maatschappelijk onaangepaste betreffen, en in tegenwoordigheid van de maatschappelijk onaangepaste worden gegeven (§ 3).

Le projet ne prévoit pas de procédure par défaut en cette matière, parce qu'il ne se conçoit pas que des mesures de protection puissent être prises, alors que le juge n'a pu se rendre compte personnellement de l'état de l'inadapté social.

Une pareille procédure apparaît au surplus comme superflue.

En effet, si l'inadapté social comparait volontairement, il n'y a aucun problème. S'il est attiré devant le juge de paix sur requête des autorités de police ou de gendarmerie, il n'y en a pas davantage. Celles-ci, pourront en vertu de l'article 2, § 1er, s'assurer de sa personne en attendant la comparution.

Si enfin, l'inadapté social est convoqué devant le juge de paix à la requête de la personne, qui en a la garde ou qui l'héberge, ou d'un parent ou allié, et qu'il ne comparait pas, le requérant aura tôt fait de s'adresser à l'autorité de police ou de gendarmerie qui s'assurera, s'il y a lieu, de la personne de l'inadapté social et requerra sa comparution.

Le § 3 prévoit enfin que la décision du juge sera notifiée dans les vingt-quatre heures, au requérant et au procureur du Roi, suivant les formes déterminées par l'article 46 du Code judiciaire, c'est-à-dire par pli judiciaire.

Il importe que la décision du juge soit toujours notifiée au requérant, celle-ci pouvant, comme l'observe le Conseil d'Etat, faire naître ou modifier une obligation dans son chef, tout au moins lorsque le requérant est un parent ou allié ou la personne qui l'héberge ou qui en a la garde.

Quant au procureur du Roi, il est normal que la décision du juge de paix lui soit également notifiée afin de lui permettre de se pourvoir contre une mesure qui irait à l'encontre de sa mission de protection des faibles.

La possibilité de la mise en observation de l'inadapté social ouverte par le projet est réglée par l'article 3. Elle constitue une des innovations importantes du projet.

Cette mise en observation doit permettre au juge d'individualiser au maximum la mesure de protection qu'il est appelée à prendre et le régime qu'il y a lieu d'appliquer à l'inadapté social.

Force est d'organiser cette observation dans les maisons d'arrêt étant donné que les établissements d'hébergement ne disposent pas de section d'observation et qu'il est actuellement difficile d'en organiser vu la difficulté extrême de recruter du personnel spécialisé.

Le fait que l'observation est organisée dans les maisons d'arrêt peut cependant présenter un avantage: l'inadapté social est maintenu dans la région où il a été trouvé ou dans celle où il s'est constitué, ce qui rend l'enquête relative à son milieu plus facile.

Le texte stipule en outre qu'il doit s'agir d'une maison d'arrêt disposant d'un service d'anthropologie. Cette spécialisation est nécessaire car toutes les maisons d'arrêt ne disposent pas d'un tel service.

Pour être bien menée, il est indispensable qu'elle se poursuive en milieu fermé. C'est pourquoi le projet ne prévoit la mise en observation que dans les cas où le juge prend une décision d'hébergement, celle-ci constituant le titre légal de la privation de liberté de l'inadapté social (§ 1). L'hébergement est cependant subordonné dans ces cas à la condition suspensive de sa confirmation à la fin de la période de

Het ontwerp voorziet in deze aangelegenheid, niet in een rechtspleging hij verstek aangezien het niet denkbaar is dat beschermingsmaatregelen kunnen worden gelast wanneer de rechter zich niet persoonlijk heeft kunnen vergewissen van de staat van de maatschappelijk onaangepaste.

Een dergelijke procedure lijkt daarenboven overbodig te zijn.

Immers, indien de maatschappelijk onaangepaste vrijwillig verschijnt, is er geen vraagstuk. Indien hij voor de rechter wordt gebracht op verzoek van politie- of rijkswachtoverheden evenmin. Deze overheden zullen hem overeenkomstig artikel 2, § 1, in bewaring nemen in afwachting van zijn verschijning.

Ten slotte, indien de maatschappelijk onaangepaste voor de vrederechter wordt geroepen op verzoek van de persoon die hem onder zijnbewaring heeft of bij wie hij is ondergebracht, of van een bloed- of aanverwant, en hij niet verschijnt, zal de verzoeker zich tot de politie of rijkswachter kunnen wenden, die, indien daartoe grond bestaat, de maatschappelijk onaangepaste in bewaring zal nemen en zijn verschijning vorderen.

De derde paragraaf bepaalt tenslotte dat van de beslissing van de vrederechter binnen viciertwintig uur kennis moet worden gegeven aan de verzoeker en aan de procureur des Konings, in de vormen bepaald in artikel 46 van het Gerechtelijk Wetboek, namelijk bij gerechtsbrief.

Het is van belang dat aan de verzoeker in alle gevallen kennis wordt gegeven van de beslissing van de rechter aangezien deze beslissing zoals de Raad van State opmerkt, in zijn hoofd een verplichting kan doen ontstaan of wijzigen, althans wanneer de verzoeker een bloed- of aanverwant is, dan wel de persoon die hem heeft opgenomen of hem onder zijn bewaring heeft.

Vaakt de procureur des Konings betreft, is het normaal dat hem in al de gevallen van de beslissing van de vrederechter kennis wordt gegeven, zodat hij zich kan voorzien tegen een maatregel die zou indruisen tegen zijn opdracht tot bescherming der zwakken.

De mogelijkheid tot inobservatiestelling van de maatschappelijk onaangepaste waarin het ontwerp voorziet wordt geregeld in artikel 3. Dit is een van de belangrijkste nieuwigheden van de wet.

Deze observatie moet de rechter in staat stellen de te nemen beschermingsmaatregel en de behandeling van de maatschappelijk onaangepaste zoveel mogelijk te individualiseren.

Deze observatie is niet anders te verrichten dan in huis en van arrest, aangezien de inrichtingen waar maatschappelijk onaangepasten worden ondergebracht over geen afdeling observatie beschikken, en zulke afdelingen op dit ogenblik bezwaarlijk tot stand kunnen worden gebracht daar het uiterst moeilijk is het gespecialiseerde personeel aan te werven.

De omstandigheid dat de observatie in huizen van arrest geschiedt kan een voordeel zijn: de maatschappelijk onaangepaste blijft in de streek waar hij is aangetroffen of waar hij zich heeft aangemeld, wat het onderzoek naar zijn milieu gemakkelijker maakt.

De tekst bepaalt bovendien dat het moet gaan om huis en van arrest die over een anthropologische dienst beschikken. Deze nadere bepaling was nodig, want niet alle huizen van arrest beschikken over een dergelijke dienst.

Voor een goede uitslag is het onmisbaar dat die observatie in een gesloten midden geschiedt. Daarom schrijft het ontwerp voor dat de inobservatiestelling alleen kan worden gelast indien een beslissing tot onderbrenging wordt genomen; welke beslissing de wettelijke grondslag is voor het ontnemen van zijn vrijheid aan de maatschappelijk onaangepaste (§ 1). De onderbrenging is in dat geval afhankelijk

l'observation, En effet, s'il résulte de l'observation qu'une simple mesure de surveillance ou de restriction partielle de la liberté individuelle de l'inadapté social est plus indiquée, le juge ne manquera pas de mettre fin à l'hébergement.

La mise en observation est en principe facultative. Il appartient au juge d'en décider souverainement en tenant compte de la personnalité de l'inadapté social et des facteurs externes qui ont provoqué son inadaptation.

Elle est cependant obligatoire lorsqu'une mesure d'hébergement est prise pour la première fois à l'égard de l'inadapté social. Il importe dans ce cas que la mesure la plus adéquate soit appliquée en vue de la protection de l'intéressé à un moment où son inadaptation en est à ses débuts. Le juge ne pourra prendre cette mesure que s'il est complètement informé au sujet de la personnalité de l'intéressé, de son environnement et des motifs qui ont donné lieu à son inadaptation.

Le § 2 de l'article 3 impose des limites à la durée de l'observation. Celle-ci est fixée à quinze jours, mais peut être prolongée une seule fois pour une durée maximum de quinze jours, par décision du juge de paix prise à la requête du directeur de la maison d'arrêt.

Il fallait prévoir une possibilité de prolongation de la durée normale de l'observation pour le cas où l'enquête médico-psycho-sociale menée au sujet de l'inadapté ne serait pas terminée dans les quinze jours.

Par contre si l'observation est terminée avant l'expiration de la première période de quinze jours et s'il y a lieu de croire que le séjour dans l'établissement n'est plus nécessaire ni souhaitable, le directeur saisit le juge de paix qui peut autoriser l'inadapté social à quitter le service d'anthropologie de la maison d'arrêt. Le juge de paix peut également assortir l'autorisation de quitter la maison d'arrêt d'autres mesures de protection prévues à l'article P', littéra b.

Dès qu'il est mis fin à la période d'observation d'un inadapté social, le juge de paix peut prendre à son égard deux décisions, ou bien, il ordonne le maintien de l'hébergement, ou bien, il autorise l'intéressé à quitter l'établissement et prend éventuellement à son égard les mesures de protection qui s'imposent.

Il importe que le juge de paix statue à bref délai puisqu'il s'agit de décider s'il y a lieu ou non de mettre fin à la privation de liberté de l'intéressé. Aussi, le texte prévoit-il que la décision doit être prise toutes affaires cessantes et, au plus tard, le premier jour ouvrable qui suit celui auquel la période de l'observation a pris fin. Le juge de paix notifie sa décision au requérant.

L'article 1 règle la situation lorsque l'hébergement antérieurement décidé par le juge se poursuit au-delà de la période d'observation, et prévoit les démarches que peut faire l'inadapté social dans ce cas.

Il peut à sa requête verbale ou écrite comparaître à nouveau devant le juge de paix en vue d'obtenir sa sortie de l'établissement. Cette requête ne peut être introduite qu'après l'expiration d'un délai de trente jours à partir de celui auquel la décision du maintien de l'hébergement est devenue définitive. Si ce magistrat refuse sa sortie, l'inadapté social pourra introduire une nouvelle demande de comparution à la condition qu'il se soit écoulé un délai minimum de six mois à compter de la dernière décision refusant sa sortie.

Il est logique d'admettre que, tout comme le juge peut lever purement et simplement la mesure d'hébergement, il peut aussi substituer à cette mesure, toute autre mesure de

van de schorsende voorwaarde van haar bevestiging na de observatietijd. Indien uit de observatie blijkt dat een gevlOne maatregel van toezicht of van gedeeltelijke beperking van de persoonlijke vrijheid van de maatschappelijk onaangepaste meer dienend is, zal de rechter niet nalaten aan de onderbrenging een einde te maken.

De inobservatiestelling is in beginsel facultatief. De rechter oordeelt vrij met inachtneming van de persoonlijkheid van de maatschappelijk onaangepaste en van de uiterlijke factoren die zijn onaangepastheid hebben teweeggebracht.

Zij is echter verplicht wanneer ten aanzien van de maatschappelijk onaangepaste voor het eerst een maatregel tot onderbrenging in een inrichting wordt genomen. In dat geval moet de meest aangepaste maatregel worden genomen voor de bescherming van de betrokkene op een ogenblik dat zijn onmaatschappelijkheid nog in een beginstadium is. De rechter kan die maatregel alleen gelasten, wanneer hij volledig is ingelicht omtrent de persoonlijkheid van de betrokkene, zijn omgeving en de redenen die tot zijn onmaatschappelijkheid aanleiding hebben gegeven.

Artikel 3, § 2, beperkt de inobservatiestelling in de tijd. De duur ervan wordt op vijftien dagen vastgesteld, maar kan, op verzoek van de directeur van het huis van arrest, bij beslissing van de vrederechter één enkele keer voor een nieuwe tijd van vijftien dagen worden verlengd.

Men diende te voorzien in een mogelijkheid van verlenging van de normale duur van inobservatiestelling voor het geval dat het medisch-psychologisch-sociaal onderzoek in verband met de onaangepaste niet binnen vijftien dagen voltooid is.

Indien daarentegen de observatie is voltooid voor het verstrijken van de eerste periode van vijftien dagen en er reden is om aan te nemen dat verder verblijf in de inrichting niet meer noodzakelijk of wenselijk is, legt de directeur zulks voor aan de vrederechter die de maatschappelijk onaangepaste verlof kan geven om de anthropologische dienst van het huis van arrest te verlaten. De vrederechter kan eveneens aan het verlof om het huis van arrest te verlaten andere beschermingsmaatregelen koppelen als bepaald bij artikel 1, onder b.

Zodra de observatietijd van een maatschappelijk onaangepaste ten einde is, kan de vrederechter jegens hem twee beslissingen nemen: hij gelast verdere onderbrenging of hij geeft aan de betrokkene verlof om de inrichting te verlaten, eventueel met de beschermingsmaatregelen die zijn geboden.

Het is van belang dat de vrederechter binnen de kortst mogelijke tijd uitspraak doet, aangezien het gaat om de beslissing of er al dan niet grond he staat om de vrijheidsberoving van de betrokkene te beëindigen. De tekst schrijft dan ook voor dat de beslissing met voorrang boven alle andere zaken moet worden genomen en uiterlijk op de eerste werkdag na de observatie ten einde is gelopen. De vrederechter geeft van zijn beslissing kennis aan de verzoeker.

Artikel 4 regelt het geval waarin de vroeger door de rechter geplaste onderbrenging na de observatietijd voortduurt en bepaalt wat de maatschappelijk onaangepaste in dat geval kan doen.

Hij kan mondeling of schriftelijk vragen om tel' verkrijging van ontslag uit de inrichting opnieuw voor de vrederechter te verschijnen. Dit verzoek kan pas worden ingediend na verloop van dertig dagen nadat de beslissing tot handhaving van de onderbrenging onherroepelijk is geworden. Weigert deze magistraat het ontslag, dan kan de maatschappelijk onaangepaste ten vroegste zes maanden na deze weigering, andermaal een zodanig verzoek indienen.

Het is logisch dat, in plaats van de maatregel tot onderbrenging gewoon op te heffen, de rechter de maatschappelijk onaangepaste die zijn vrijheid heeft teruggekregen ook kan

surveillance ou restrictive de la liberté propre à la protection de l'inadapté social remis en état de liberté.

Il y a lieu de remarquer enfin, que, à l'instar de ce qui a été fait dans la loi du 1er juillet 1964 de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude, aucune limite n'est assignée au juge quant à la durée de l'hébergement. Cette option que le projet a prise trouve sa pleine justification dans l'aspect de protection que revêt la mesure. Celle-ci doit se prolonger aussi longtemps que la protection de l'inadapté social s'avère indispensable.

L'article 5 permet au directeur de l'établissement de transférer temporairement dans une maison d'arrêt l'inadapté social si la santé, le comportement ou la réadaptation sociale de celui-ci le requièrent. Le directeur est toutefois tenu d'en informer le juge de paix du lieu de rétablissement et celui du lieu de la maison d'arrêt. Ce dernier statue sur le maintien de la mesure prise par le directeur. C'est également lui qui, pendant la période où l'inadapté social est hébergé dans une maison d'arrêt, connaît des demandes que l'inadapté social peut introduire en vertu de l'article 4,

Le recours instauré par l'article 6 du projet constitue une autre innovation importante dans le domaine de l'adaptation sociale. Elle répond aux critiques dont plus d'une fois la loi de 1891 a fait l'objet.

Tout comme le juge de paix est compétent pour connaître en première instance des cas d'inadaptation sociale, c'est le tribunal de 1re instance qui est compétent pour recevoir l'appel des décisions rendues par le juge de paix en cette matière.

L'article 6 organise l'appel des décisions du juge de paix suivant une procédure simple et expéditive devant une chambre de trois juges du tribunal de 1re instance. L'appel peut être interjeté par l'inadapté social ou par son conseil, par la personne qui a introduit la requête auprès du juge de paix ou par le procureur du Roi. Il ne suspend pas l'exécution de la décision.

Le tribunal est saisi soit par une déclaration faite au greffe de la justice de paix, de l'établissement pour inadaptés sociaux ou de la maison d'arrêt dans le mois du prononcé de la décision, soit par une requête en double exemplaire adressée dans le même délai au président du tribunal de 1re instance. Celui-ci distribue l'affaire et fixe le jour de l'audience. Le requérant est informé par le greffier de la date de fixation de l'affaire par lettre recommandée.

L'article 6 dispose encore que la cause est instruite en chambre du conseil. Il importe en effet que les débats concernant les mesures à prendre à l'égard d'un inadapté social se passent en dehors de toute publicité au risque d'entraver dangereusement le reclassement social de l'intéressé,

Il prévoit enfin que le tribunal statue dans les quinze jours de la réception de la requête après avoir entendu l'inadapté social, assisté le cas échéant par son conseil, ainsi que le procureur du Roi.

L'intervention du procureur du Roi est prescrite dans tous les cas, même lorsque ce n'est pas lui qui a introduit la requête en appel. Ce magistrat n'a cependant lorsqu'il intervient pas en qualité d'appelant, qu'une simple compétence d'avis. Il ne se concevrait pas, en effet, dans ce cas, qu'il puisse intervenir en sa qualité de ministère public.

Le délai de quinze jours prescrit au tribunal pour statuer sur l'appel est, dans le cas où cet appel tend à mettre à

blijven beschermen en aan een zeker toezicht onderwerpen of in die vrijheid beperken.

Ten slotte wordt erop gewezen dat evenmin als in de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen en gewoontemisdadigers, de rechter aan normen is gebonden wat betreft de duur van de onderbrenging. Zulks is verantwoord door de beschermende aard van de maatregel. Deze moet worden gehandhaafd zolang het behouden van de maatschappelijk onaanpaste nodig blijkt.

Artikel 5 verleent aan de directeur van de inrichting de mogelijkheid om de maatschappelijk onaanpaste tijdelijk naar een huis van arrest over te brengen indien zulks wegens zijn gezondheid, gedraging of wederaanpassing aan de maatschappij is vereist. -Op de directeur berust evenwel de verplichting om daarvan bericht te geven aan de vrederechter van de plaats van de inrichting en aan de vrederechter van de plaats van het huis van arrest. Deze laatste beslist over de handhaving van de door de directeur genomen maatregel. Gedurende de tijd dat de maatschappelijk onaanpaste in een huis van arrest is ondergebracht neemt deze laatste ook kennis van de aanvragen die de betrokkene met toepassing van artikel 4 kan indienen.

Het door artikel 6 van het ontwerp ingevoerd beroep is een andere belangrijke nieuwigheid inzake maatschappelijk onaanpastheid en een antwoord op de kritiek die meermaals in verband met de wet van 1891 werd uitgesproken.

Daar de vrederechter bevoegd is om de gevallen van maatschappelijk onaanpastheid in eerste instantie te beoordelen, wordt bij de rechtbank van eerste aanleg in hoger beroep gekomen van de desbetreffende beslissingen van deze magistraat.

Artikel 6 regelt de overigens eenvoudige en vlugge manier waarop voor een kamer met drie rechters van de rechtbank van eerste aanleg, in hoger beroep uitspraak wordt gedaan over de beslissingen van de vrederechter. Hoger beroep kan worden ingesteld door de maatschappelijk onaanpaste of zijn raadsman, door de persoon die bij de vrederechter het verzoekschrift heeft ingediend of door de procureur des Konings. Het beroep schorst de uitvoering van de beslissing niet.

De zaak wordt voor de rechtbank overgebracht door een verklaring die binnen een maand na de uitspraak van de beslissing ter griffie van het vredegericht van de plaats waar de inrichting voor maatschappelijk onaanpasten of het huis van arrest is gevestigd, moet worden afgelegd, of door een binnen dezelfde termijn in tweevoud aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg gericht verzoekschrift. De voorzitter zorgt voor de toedeling en stelt de datum van de terechtzitting vast. Die datum wordt door de griffier bij een aangetekende brief aan de verzoeker medegedeeld.

Voorts bepaalt artikel 6 dat de zaak in raadkamer wordt behandeld. Om te vermijden dat de sociale reclassering van de belanghebbende ernstig in het gedrang wordt gebracht, moeten immers de debatten over de ten aanzien van een maatschappelijk onaanpaste te nemen maatregelen aan iedere publiciteit worden onttrokken.

Ten slotte houdt het in dat de rechtbank binnen vijftien dagen na de ontvangst van het verzoekschrift uitspraak doet, nadat de door zijn raadsman bijgestane of vertegenwoordigde maatschappelijk onaanpaste en de procureur des Konings zijn gehoord.

Deze laatste moet in elk geval tussenkomen, zelfs indien hij het niet is die hoger beroep heeft ingesteld. Treedt hij niet als appellant op, dan heeft hij echter alleen een adviserende bevoegdheid. In deze onderstelling zou het immers niet opgaan dat hij als openbaar ministerie fungeert.

De termijn van vijftien dagen waarbinnen de rechtbank over het hoger beroep uitspraak moet doen is zo opgevat

néant une décision du juge de paix qui refuse la levée de l'hébergement, sanctionné par l'interdiction de retenir l'inadapté social contre son gré au-delà de ce délai dans l'établissement.

Observons enfin, que le présent projet ne prévoit à dessein aucune procédure d'opposition, ni devant le juge de paix, ni en degré d'appel. L'article 2, § 2, et l'article 6 prescrivent en effet, au juge de paix de ne rendre sa décision qu'après avoir entendu l'inadapté social.

Tout entier animé du respect profond de la liberté individuelle, le projet dispose en son article 7 que le Ministre de la Justice peut à tout moment autoriser l'inadapté social à quitter l'établissement ou la maison d'arrêt lorsque son état s'est suffisamment amélioré et que les conditions de sa réadaptation sociale sont réunies.

Ce pouvoir du Ministre de la Justice se superpose à la faculté que possède l'inadapté social de requérir, par application de l'article 4, tous les six mois, sa comparution devant le juge de paix afin de demander qu'il soit mis fin à son hébergement. Ainsi se trouvent réalisées toutes les garanties requises pour que l'hébergement ne se prolonge pas au-delà du temps strictement nécessaire, garanties d'autant plus nécessaires que le projet n'impose aucune limitation à la durée de l'hébergement.

Il y a en outre lieu de remarquer qu'à la différence des décisions que peut prendre le juge lorsque l'intéressé demande sa sortie de l'établissement, la décision du Ministre de la Justice autorisant la levée de l'hébergement ne pourrait être assortie des mesures de surveillance ou restrictives de liberté prévues à l'article 1er, b. Il appartient en effet, au juge seul de prononcer de pareilles mesures au cas où il s'avérerait par la suite qu'elles s'imposent.

L'article 8 pose le principe que les mesures de protection prises à l'égard de l'inadapté social ne peuvent être communiquées par les autorités administratives.

A ce principe, il est cependant prévu trois exceptions:

-- Il est nécessaire que la direction des établissements pour inadaptés sociaux et des maisons d'arrêt soit rapidement en possession de tous les renseignements antérieurs concernant les intéressés, lorsque ceux-ci font l'objet d'un nouvel hébergement.

.- Il est également nécessaire que le juge soit au courant du passé de l'inadapté social qui comparaît devant lui, non seulement pour l'éclairer sur la mesure à prendre à son égard, mais aussi pour savoir s'il doit ou s'il lui est seulement loisible de le mettre en observation. L'article 3 du projet rend en effet cette mise en observation obligatoire pour tout inadapté social à l'égard duquel le juge prend pour la première fois une mesure d'hébergement.

- Les mêmes renseignements doivent enfin pouvoir être communiqués aux autorités judiciaires en cas de poursuites intentées à charge de l'inadapté social. Ils contribueront à éclairer ces autorités sur la personnalité et le milieu de vie de l'intéressé.

Le but poursuivi par l'article 9 est d'écartier toute entrave à l'application de la loi en projet. C'est pourquoi la procédure doit en être aussi simple et peu coûteuse que possible.

L'alinéa 1 exempte les actes et jugements auxquels donnent lieu les procédures prévues, de la formalité de l'enregistrement et du droit de timbre.

L'alinéa 2 prévoit d'une part la possibilité d'appliquer les dispositions relatives à l'assistance judiciaire, d'autre part la faculté pour le juge de condamner le requérant à tout ou partie des dépens. Tous les frais judiciaires sont inscrits en

dat, wanneer dit laatste de vernietiging beoogt van een beslissing van de vrederechter waarbij ontslag wordt geweigerd, de maatschappelijk onaanpaste niet langer dan die tijd tegen zijn wil in de inrichting mag worden gehouden.

Laten wij er ten slotte op wijzen dat dit ontwerp met opzet geen mogelijkheid biedt tot verzet, noch voor de vrederechter, noch in hoger beroep, Artikel 2, § 2, en artikel 6 leggen aan deze immers de verplichting op om zijn beslissing eerst te wijzen na de maatschappelijk onaanpaste te hebben gehoord,

Gans doordrongen van diepe eerbied voor de individuele vrijheid, bepaalt het ontwerp, in artikel 7, dat de Minister van Justitie op ieder tijdstip de maatschappelijk onaanpaste kan toestaan de inrichting of het huis van arrest te verlaten, wanneer zijn toestand voldoende is verbeterd en de voorwaarden voor zijn reclassering zijn vervuld,

De bevoegdheid van de Minister van Justitie is, in zekere zin, een verruiming van de mogelijkheid van de maatschappelijk onaanpaste om, op grond van artikel 4, om de zes maanden zijn verzoek te herhalen om voor de vrederechter te mogen verschijnen en hem om ontslag te vrachten. Zo zijn alle waarborgen voorhanden opdat de betrokkene niet langer in de inrichting wordt gehouden dan volstrekt nodig is. Die waarborgen zijn des te noodzakelijker daar het ontwerp geen perken stelt aan de duur van het verblijf, aldaar.

In tegenstelling tot wat de rechter kan beslissen als de betrokkene om ontslag uit de inrichting verzoekt, is de Minister van Justitie niet bij machte om maatregelen van toezicht of tot beperking van de persoonlijke vrijheid als bedoeld in artikel 1, b, te gelasten wanneer hij dat ontslag verleent, Mochten zodanige maatregelen zich naderhand opdringen, dan kan immers alleen de rechter die uitspreken.

Artikel 8 huldigt het beginsel dat de jegens de maatschappelijk onaanpaste genomen beschermingsmaatregelen niet door de administratieve overheid mogen worden meegedield.

Op dat beginsel zijn nochtans drie uitzonderingen:

- Wanneer een maatschappelijk onaanpaste opnieuw in een inrichting of huis van arrest wordt opgenomen moet de directie zo vlug mogelijk kennis kunnen krijgen van de reeds bestaande inlichtingen over de betrokkene.

--- Het is ook nodig dat de rechter op de hoogte wordt gebracht van het verleden van de voor hem verschijnende maatschappelijk onaanpaste, niet alleen om ten opzichte van deze laatste een oordeelkundige beslissing te kunnen nemen, doch ook om te weten of hij al dan niet verplicht is de inobservatiestelling te gelasten. Volgens artikel 3 van het ontwerp is de inobservatiestelling immers verplicht wanneer de rechter ten aanzien van de maatschappelijk onaanpaste voor het eerst de onderbrenging in een inrichting beveelt.

--- Ten slotte moeten dezelfde inlichtingen ook kunnen worden medegedeeld aan de gerechtelijke autoriteiten, wanneer de maatschappelijk onaanpaste wordt vervolgd. Die autoriteiten vinden daarin nuttige inlichtingen met betrekking tot de persoonlijkheid en het levensmilieu van de betrokkene.

Artikel 9 wil iedere belemmering voor de toepassing van de ontworpen wet uit de weg ruimen. Daarom moet de procedure zo eenvoudig en goedkoop mogelijk zijn,

Bij het eerste lid worden de akten en vonnissen waartoe de voorgeschreven procedures aanleiding geven, vrijgesteld van de formaliteit van registratie en van het zegelrecht.

Het tweede lid voorziet enerzijds in de mogelijkheid om de bepalingen betreffende de gerechtelijke bijstand toe te passen en verleent anderzijds aan de rechter de bevoegdheid om de verzoeker geheel of ten dele in de kosten te

débet et recouverts conformément aux dispositions sur le recouvrement des droits d'enregistrement.

La nécessité d'adopter une procédure aussi simple que possible en matière d'inadaptation sociale justifie également la dérogation faite aux dispositions des articles 1026 et 1027 du Code judiciaire. Les requêtes écrites dont le juge de paix ou le président du tribunal sera saisi en cette matière ne sont pas soumises aux formalités prescrites à peine de nullité par ces dispositions. Tel est l'objet de l'article 10 du projet.

L'article 11 stipule que l'hébergement a lieu dans les établissements organisés par le Gouvernement ou dans des institutions privées.

Les établissements organisés par le Gouvernement sont désignés par arrêté royal.

Quant aux institutions privées, l'article 11, alinéa 3, les soumet à l'agrément du Ministre de la Justice. C'est toutefois le Roi qui arrête les conditions d'agrément et notamment celles relatives au travail obligatoire des inadaptés sociaux.

Cet article prévoit également que le Roi fixe chaque année le prix de la journée d'entretien dans les établissements organisés par le Gouvernement ainsi que le montant des subsides journaliers d'entretien pour les institutions privées agréées.

Le Roi règle également le contrôle de ces établissements dont la surveillance est exercée par le procureur du Roi de l'arrondissement, le juge de paix et les fonctionnaires désignés à cette fin par le Roi. Chacun a libre accès à l'établissement et a le droit de consulter tous documents.

Le travail de l'inadapté social qui fait l'objet d'une mesure d'hébergement dans un établissement organisé par le Gouvernement de même que l'affectation du produit du travail sont régis par l'article 12.

Le travail est obligatoire pour tout inadapté social valide sauf des dépenses déterminées par le Roi. Il constitue en effet un des facteurs les plus importants de la réadaptation.

Le Roi fixe la portion du produit du travail de l'inadapté social, qui est versée à un fonds de réserve dont il détermine la destination et la répartition.

Le texte du présent article s'est largement inspiré de la loi du 18 mars 1970 modifiant le Code pénal quant aux prestations de travail des condamnés.

Dans ses observations finales, le Conseil d'Etat propose la modification de l'article 48 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs.

Cette disposition prévoit que l'article 3 de la même loi, qui énonce le principe que le travailleur est libre de disposer de sa rémunération à son gré, ne porte pas préjudice aux dispositions de l'article 6 de la loi du 27 novembre 1891. L'article 12, avant-dernier alinéa, du projet remplaçant l'article 6, il y a lieu de prévoir également que l'article 3 de la loi du 12 avril 1965 ne porte pas préjudice à cette disposition.

La modification de l'article 48, proposée par le Conseil d'Etat, impliquerait cependant la nécessité d'y faire référence à la loi présentement en projet dont la date est encore inconnue.

C'est pourquoi, il a été jugé préférable d'une part, de préciser que l'article 12, alinéa 4, du projet déroge à l'article 3 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs et d'autre part d'abroger l'article 48 de cette même loi. Cette abrogation est visée par l'article 15 du projet.

veroordelen. Alle gerechtskosten worden in debet ingeschreven en de invordering ervan geschiedt overeenkomstig de bepalingen inzake de invordering van de registratierechten.

Daar het noodzakelijk is de procedure inzake de maatschappelijk onaanangepaste zo eenvoudig mogelijk te maken, is de afwijking van de artikelen 1026 en 1027 van het Gerechtelijk Wetboek ook gerechtvaardigd. De geschreven verzoekschriften die in deze aangelegenheid aan de vrederechter of de voorzitter van de rechtbank zijn gericht, zijn niet onderworpen aan de op straffe van nietigheid bij deze bepaling voorgeschreven formaliteiten. Dit is de opzet van artikel 10 van het ontwerp.

Artikel 11 bepaalt dat de onderbrenging geschiedt in inrichtingen die door de Regering worden georganiseerd of in particuliere inrichtingen.

De door de Regering georganiseerde inrichtingen worden bij koninklijk besluit aangewezen.

De particuliere inrichtingen moeten overeenkomstig artikel 11, derde lid, door de Minister van Justitie worden toegelaten. De toelatingsvoorwaarden worden evenwel door de Koning vastgesteld, inzonderheid die betreffende de verplichte arbeid van de maatschappelijk onaanangepaste.

Dit artikel bepaalt eveneens dat de Koning ieder jaar de prijs vaststelt van een dag onderhoud in de door de Regering georganiseerde inrichtingen alsmede het bedrag van de dagelijkse subsidie voor het onderhoud voor de toegelaten particuliere inrichtingen.

De Koning regelt eveneens het toezicht over die inrichtingen dat uiteindelijk wordt door de procureur des Konings van het arrondissement, door de vrederechter en door de ambtenaren die de Koning daartoe aanwijst. Ze hebben vrije toegang tot de inrichtingen en kunnen zich alle beschikbare laten voorleggen.

De arbeid van de maatschappelijk onaanangepaste die in een inrichting is opgenomen, alsmede de bestemming van de opbrengst van de arbeid wordt bij artikel 12 geregeld.

Iedere valide maatschappelijk onaanangepaste is tot arbeid verplicht behoudens vrijstelling door de Koning bepaald. Dit is inderdaad een der belangrijkste factoren voor de reclasseringsg.

De Koning stelt het aandeel vast in de opbrengst van de arbeid van de maatschappelijk onaanangepaste, dat gestort wordt in een reservefonds en waarvan hij de bestemming en de verdeling bepaalt.

De tekst van dit artikel is grotendeels ingegeven door de wet van 18 maart 1970 tot wijziging van het Strafwetboek wat de arbeidsprestaties van de veroordeelden betreft.

In zijn slotopmerkingen stelt de Raad van State de wijziging voor van artikel 48 van de wet van 12 april 1965, betreffende de bescherming van het loon der werknemers.

Met deze bepaling wordt voorgeschreven dat artikel 3 van dezelfde wet, waarbij het beginsel wordt gesteld dat de werknemer naar goeddunken over zijn loon kan beschikken, artikel 6 van de wet van 27 november 1891 onverkort laat. Artikel 12, voorlaatste lid, van het ontwerp komt in vervanging van artikel 6, zodat ook moet worden gesteld dat artikel 3 van de wet van 12 april 1965 aan die bepaling geen afbreuk doet.

De door de Raad van State voorgestelde wijziging van artikel 48 zou een verwijzing met zich brengen naar deze wet, die echter nog steeds de vorm van een ontwerp heeft, en nog geen dagtekening draagt.

Daarom werd er de voorkeur aan gegeven te bepalen dat artikel 12, vierde lid, van het ontwerp, afwijkt van artikel 3 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers en artikel 48 van dezelfde wet op te heffen. Tot deze opheffing strekt artikel 15 van het ontwerp.

L'article 13 concerne l'inadapté social qui n'est pas de nationalité belge.

En un temps où les moyens de déplacements permettent à de nombreuses personnes de venir, même de pays lointains, en Belgique, le Gouvernement doit pouvoir prendre les mesures propres à éviter la prise en charge d'étrangers inadaptés sociaux qu'il appartient à leur propre pays de protéger.

Le § 1er prévoit le refoulement de l'étranger qui n'a ni résidence certaine, ni moyens de subsistance, ni titre de séjour et pour lequel l'intervention du juge paraît superflue, l'éloignement pouvant se réaliser conformément aux conventions internationales.

Le second paragraphe concerne l'étranger non titulaire ou titulaire d'un titre de séjour mais pour lequel des raisons relatives à l'exécution de son refoulement ou à l'opportunité de son éloignement rendent nécessaire une mesure de protection.

Les garanties de la loi du 28 mars 1952 sur la police des étrangers sont assurées aux inadaptés sociaux.

Pour répondre à l'esprit du présent projet, il est souhaitable de bannir du vocabulaire de nos lois les termes dès à présent dépassés de «vagabonds» et «mendiants», en ne faisant plus exception que pour les cas de vagabondage qualifié prévus par les articles 342 et suivants du Code pénal.

Il importe, au surplus, d'adapter le texte de l'article 36 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse en vue d'écartier tout doute quant à l'application de ses dispositions à tous les mineurs d'âge de moins de vingt et un ans accomplis se trouvant en état d'inadaptation sociale, les dispositions de la loi en projet ne s'appliquant en effet qu'aux inadaptés sociaux âgés de vingt et un ans accomplis.

C'est pour ces motifs que l'article 14 du projet propose la modification des articles 11, alinéa 4, de la loi du 10 mars 1925, organique de l'assistance publique et 36, 3°, et 94 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse.

L'article 15 a pour but d'abroger les dispositions de la loi du 27 novembre 1891 pour la répression du vagabondage et de la mendicité que les dispositions du projet remplacent, ainsi que l'article 2, 1°, de la section III du décret des 22 décembre 1789-janvier 1790 et l'article 48 de la loi du 12 avril 1965, concernant la protection de la rémunération des travailleurs.

L'article 16 concerne la mise en vigueur de la loi. Celle-ci est fixée au premier jour du sixième mois qui suit celui au cours duquel elle aura été publiée, afin de permettre au Roi de prendre les mesures d'exécution nécessaires. Pouvoir est cependant donné au Roi de mettre la loi en vigueur avant cette date.

L'article 17 prévoit une mesure transitoire. Il porte que les personnes qui, au moment de la mise en vigueur de la loi, auront fait l'objet d'une mesure prise en application de la loi du 27 novembre 1891 pourront bénéficier des dispositions nouvelles et spécialement de celles des articles 4 et 7, relatives à la levée de la mesure d'hébergement.

Tellé est, Mesdames, Messieurs, la teneur du projet que le Gouvernement propose à vos délibérations,

Le Ministre de la Justice,

A. VRANCKX.

Artikel 13 betreft de maatschappelijk onaanangepaste die niet de Belgische nationaliteit bezit.

Nu de middelen tot verplaatsing aan talrijke personen de mogelijkheid geven om zelfs van uit verre landen naar België te komen, moet de Regering maatregelen kunnen nemen om te beletten dat vreemde maatschappelijk onaanangepasten, die door hun eigen land moeten worden beschermd, het land ten laste komen.

De eerste paragraaf houdt voorschriften in met betrekking tot de teruggrijving van de vreemdeling die geen bepaalde woonplaats, bestaansmiddelen of verblijfsvergunning heeft. Hier lijkt het optreden van de rechter overbodig, daar de vreemdeling kan worden verwijderd overeenkomstig de internationale verdragen.

De tweede paragraaf betreft de vreemdeling die al dan niet houder is van een verblijfsvergunning, doch ten aanzien van wie redenen met betrekking tot de uitvoering van zijn teruggrijving of de wenselijkheid van zijn verwijdering, een beschermingsmaatregel noodzakelijk maken.

De maatschappelijk onaanangepasten genieten de waarborgen waarin de wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingenpolitie heeft voorzien.

In de geest van dit ontwerp is het wenselijk de thans voorgestreefde termen «landloper» en «bedelaar» uit onze wetten te weren, behoudens de gevallen van gekwalificeerde landloperij, als bedoeld in de artikelen 342 e.v. van het Strefwetboek.

Overigens dient de tekst van artikel 6 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming te worden aangepast, ten einde elke twijfel op te heffen nopens de toepassing van haar bepalingen op alle minderjarigen beneden de volle leeftijd van eenentwintig jaar die als maatschappelijk onaanangepasten worden aangetroffen; de bepalingen van de ontworpen wet zijn inderdaad enkel van toepassing op de maatschappelijk onaanangepasten die de volle leeftijd van eenentwintig jaar hebben bereikt.

Om die redenen stelt artikel 14 van het ontwerp voor de artikelen 71, vierde lid, van de wet van 10 maart 1925 tot regeling van de openbare onderstand en 36, 3°, en 94 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming te wijzigen.

Artikel 15 heeft de bepalingen op van de wet van 27 november 1891 tot beteugeling van de landloperij en van de bedelarij, die door de bepalingen van het ontwerp vervangen worden, alsmede artikel 2, 1°, van afdeling III van het decreet van 22 december 1789-januari 1790 en artikel 48 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers.

Artikel 16 betreft de inwerkingtreding. Deze wordt vastgesteld op de eerste dag van de zesde maand volgend op die waarin de wet wordt bekendgemaakt, ten einde de Koning de gelegenheid te geven de vereiste uitvoeringsvoorzieningen te nemen. De Koning kan haar ook vóór die datum in werking stellen.

Artikel 17 betreft een overgangsmaatregel. De personen tegen wie bij de inwerkingtreding van de wet een maatregel op grond van de wet van 21 november 1891 is genomen, moeten kunnen genieten van de nieuwe bepalingen, inzonderheid die van de artikelen 4 en 7 betreffende de opheffing van de maatregel van onderbrenging.

Dit is, Mevrouw en, Mijne Heren, de strekking van het ontwerp dat de Regering U ter bespreking voorlegt.

De Minister van Justitie,

A. VRANCKX.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le Conseil d'Etat, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre de la Justice, le 6 avril 1970, d'une demande d'avis sur un projet de loi «S11r les inadaptés sociaux », a donné le 6 mai 1970 l'avis suivant. ~

Observations générales.

L'article 347 du Code pénal dispose:

« Les vagabonds sont ceux qui n'ont ni domicile certain, ni moyens de subsistance et qui n'exercent habituellement ni métier ni profession. »

Suivant une jurisprudence constante, confirmée notamment par un arrêt du Conseil d'Etat du 7 juin 1967 en cause Du Bois (n° 12.443), l'application tant de l'article 347 précité que de la loi du 27 novembre 1891 requiert la réalisation simultanée et constatée des trois conditions prévues audit article 347.

Le projet, en abandonnant la condition du non-exercice habituel d'un métier ou d'une profession, a pour effet de soumettre aux mesures qu'il prévoit des personnes qui, parce qu'elles ne répondent pas à cette condition, sont actuellement exclues de l'application de la législation sur le vagabondage. D'autre part, le Gouvernement n'entendant pas modifier les dispositions des articles 342 à 347 du Code pénal, celles-ci s'appliqueront aux mendiants et aux vagabonds définis suivant les critères établis par ces articles et qui seront dès lors différents de ceux prévus par la loi en projet pour les inadaptés sociaux.

Les articles 8 et 9 de la loi du 27 novembre 1891 disposent:

« Article 8. - Tant individu trouvé en état de vagabondage sera arrêté et traduit devant le tribunal de police.

» Article 9. - Tout individu trouvé mendiant pourra être arrêté et traduit devant le tribunal de police. »

Le projet, s'il prévoit, au titre de mesure de protection, la possibilité de restriction à la liberté individuelle de l'inadapté social, subordonne une telle mesure à une décision du juge de paix; il ne contient aucune disposition analogue aux articles 8 et 9 précités.

Eu égard à cette lacune, on doit se demander quelle sera la disposition légale qui permettra à l'avenir aux autorités de police de s'assurer de la personne d'un inadapté social et de l'amener devant le juge de paix pour que celui-ci statue sur son cas, conformément à la loi en projet.

Par ailleurs, l'absence d'une telle disposition dans le projet fait obstacle à toute décision du juge sur les requêtes dont il serait saisi, dès l'instant où l'inadapté social ne comparait pas volontairement.

Comme il y a lieu, logiquement, de prévoir les cas de comparution non volontaire, ainsi que l'envisage l'exposé des motifs, à un autre point de vue, cette lacune devrait être comblée.

Observations particulières,

Article 2,

L'article 2, § 1er, du projet prévoit que le juge compétent pour ordonner les mesures de protection à l'égard de l'inadapté social sera celui du lieu où ce dernier a son domicile ou sa résidence. Ce ne sera qu'en l'absence de domicile ou de résidence que le juge du lieu où l'intéressé a été trouvé pourra intervenir.

Dans ce cas, le juge devra, avant de statuer sur la requête, vérifier si les conditions auxquelles la loi subordonne sa compétence rationne loci sont remplies.

Les difficultés et les retards auxquels cette vérification pourrait donner lieu de même que le transfert éventuel de l'inadapté du lieu où il est trouvé au siège de l'justice de paix de son domicile ou de sa résidence, se concilient mal avec le souci du Gouvernement d'instaurer en la matière une procédure rapide.

En outre, la disposition aura pour effet de permettre à l'requérant ou à l'inadapté social de contester la compétence du juge.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE..

De Raad van State, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 6c april 1970 door de Minister van Justitie verzocht, hem van advies te dienen over een ontwerp van wet (betreffende de maatschappelijk onaanangepasten », heeft de 6c met 1970 het volgende advies gegeven:

Algemene opmerkingen.

Artikel 347 van het Strafwetboek bepaalt :

« Landlopers zijn zij die noch vaste woonplaats, noch middelen van bestaan hebben en gewoonlijk geen ambacht of beroep uitoefenen. »

Volgens een vaste rechtspraak, die onder meer bevestigd is in een arrest Van de Raad van State van 7 juni 1967 inzake Du Bois (n° 12.413), is «de gelijktijdige en vastgestelde verwezenlijking van de drie voorwaarden » van het aangehaalde artikel 347 vereist, zowel voor de toepassing van dat artikel zelf als van de wet van 27 november 1891,

In de ontwerp-wet vervalt de voorwaarde, dat gewoonlijk geen ambacht of beroep wordt uitgeoefend. Personen die thans buiten de werkingssfeer van de wetgeving op de landloper] blijven omdat zij aan die voorwaarden niet voldoen, zullen nu dus onder de regels van de ontwerp-wet komen te staan. De artikelen 342 tot 347 van het Strafwetboek van hun kant blijven wat ze zijn en zullen dus toepassing vinden op bedelaars en landlopers, gedefinieerd volgens de daar vastgestelde criteria, dat wil zeggen andere criteria dan in de ontwerp-wet worden gehanteerd voor maatschappelijk onaanangepasten.

De artikelen 8 en 9 van de wet van 27 november 1891 bepalen :

« Artikel 8. - Al wie in staat van landloperij bevonden wordt zal aangehouden en voor de rechtbank van politie gebracht worden.

» Artikel 9. - Al wie bedelend wordt aangetroffen, zal mogen aangehouden en voor de rechtbank van enkele politie gebracht worden, »

Al voorziet het ontwerp bij wijze van beschermingsmaatregel in de mogelijkheid om de persoonlijke vrijheid van de maatschappelijk onaanangepaste te beperken, het maakt die maatregel afhankelijk van een beslissing van de vrederechter; het bevat geen bepaling als die van de aangehaalde artikelen 8 en 9.

Die leemte brengt de vraag aan de orde krachtens welke wetsbepaling de politieverhuden voortaan een maatschappelijk onaanangepaste zullen kunnen aanhouden en voor de vrederechter brengen opdat deze zijn geval kan behandelen, overeenkomstig de ontwerp-wet.

Overigens zal het ontbreken van een zodanige bepaling in het ontwerp de rechter verhinderen, op de tot hem gericht verzoeken te beschikken als de maatschappelijk onaanangepaste niet vrijwillig verschijnt.

Het lijkt in de rede, dat wordt voorzien in de gevallen dat de betrokkenen niet vrijwillig verschijnen, zoals de memorie van toelichting in een ander opzicht overweegt. De gesignaleerde leemte zou dan ook moeten worden aangevuld,

Bijzondere opmerkingen.

Artikel 2.

Volgens artikel 2, § 1, van het ontwerp is het de rechter van de plaats waar de maatschappelijk onaanangepaste zijn woonplaats of verblijfplaats heeft, die de beschermingsmaatregelen te zijnen aanzien gelast; alleen «bij ontstentenis » van woon- of verblijfplaats kan worden opgetreden door de rechter van de plaats, waar de betrokkene is aangetroffen.

In dat geval zal de rechter, voor hij op het verzoek beslist, moeten nagaan of inderdaad voldaan is aan de voorwaarden die de wet stelt opdat hij ratione loci bevoegd zal zijn.

De verwikkelingen en de vertraging die daarmee gepaard kunnen gaan, met dan nog de eventuele overbrenging van de onaanangepaste van de plaats waar hij aangetroffen is naar het vredeqrecht van zijn woonplaats of verblijfplaats, zijn niet goed overeen te brengen met de wens van de Regering om in dergelijke zaken tot een snelle procedure te komen.

Bovendien krijgt de verzoeker of de onaanangepaste door die bepaling de kans om de bevoegdheid van de rechter te betwisten.

Il serait, dès lors, préférable de supprimer les mots «à défaut» afin de rendre également compétents le juge du lieu du domicile ou de la résidence et le juge du lieu où l'inadapté a été trouvé,

Contrairement à l'exposé des motifs, qui déclare que «le juge de paix peut également être saisi par toute personne physique ou morale qui s'intéresse au sort de l'inadapté», l'article 2, § 1er, réserve ce droit, en dehors des autorités administratives et de l'inadapté lui-même, à la personne qui en a la garde ou qui l'héberge ou à ses parents ou alliés,

Suivant les renseignements obtenus, le texte est conforme aux intentions du Gouvernement. L'exposé des motifs devrait dès lors être corrigé,

L'emploi à l'article 2, § 1er, de l'expression «autorités de police administrative» pourrait être interprété comme excluant les membres de la gendarmerie qui sont cependant ceux qui sont appelés à intervenir le plus souvent en la matière dans les régions rurales.

Il est, dès lors, proposé de remplacer les termes «autorités de police administrative» par les termes: «autorités de police et de gendarmerie»,

Compte tenu des observations qui précèdent, la rédaction suivante est proposée pour le § 1er de l'article 2;

« § 1er. Les mesures de protection à l'égard de l'inadapté social sont ordonnées par le juge de paix du lieu où l'inadapté social a son domicile ou sa résidence ou du lieu où il a été trouvé, sur requête écrite ou verbale de l'inadapté social, ou sur requête écrite d'un de ses parents ou alliés, de la personne qui en a la garde ou qui l'héberge ou des autorités de police et de gendarmerie, »

..

L'article 2, § 2, du projet dispose;

« Après avoir entendu l'inadapté social et s'être assuré par lui-même de son état, le juge de paix décide toutes affaires cessantes, »

L'exposé des motifs déclare à ce propos:

« Il importe au plus haut point que le juge statue au plus tôt sur l'état d'adaptation sociale de la personne qui comparait devant lui, principalement en cas de comparution non volontaire, »

Cette préoccupation n'est rencontrée que partiellement par le projet, car celui-ci ne prévoit pas dans quel délai l'inadapté social qui fera l'objet de la requête ou (voir l'observation générale) qui sera éventuellement privé de liberté par les autorités de police, sera entendu par le juge (voir article 3 de la loi du 10 mai 1849).

Par ailleurs, la disposition précitée se concilie mal avec celle qui accorde à l'inadapté social la faculté de se faire assister d'un conseil.

Le texte devrait prévoir la possibilité pour le juge de remettre l'affaire en vue de permettre à l'intéressé de faire choix d'un conseil. Il devrait prévoir également, en cas de comparution non volontaire, le droit pour le juge d'ordonner une mesure provisoire de privation de liberté, pendant un court délai qui pourrait être le délai de trois jours prévu par l'article 3 de la loi du 10 mai 1849,

..

L'article 2, § 3, prévoit que la décision du juge de paix sera notifiée «s'il y a lieu» au requérant,

Selon l'exposé des motifs, il appartient au juge d'apprécier l'opportunité de la notification au requérant, «notamment selon que celui-ci a ou non intérêt à être informé de la décision prise à l'égard de l'inadapté»,

On doit se demander dans quel cas le requérant, qui est soit un parent ou allié, soit la personne qui héberge ou a la garde de l'intéressé, n'a pas intérêt à connaître la décision, laquelle peut faire naître ou modifier une obligation dans son chef,

Article 3.

Selon l'exposé des motifs, la mise en observation «doit permettre au juge d'individualiser au maximum la mesure de protection qu'il est appelé à prendre et le régime qu'il y a lieu d'appliquer à l'inadapté social»,

» Pour être bien menée, il est indispensable qu'elle se poursuive en milieu fermé. C'est pourquoi le projet ne prévoit la mise en observation que dans les cas où le juge prend une décision d'hébergement, celle-ci constituant le titre légal de la privation de liberté de l'inadapté social (§ 1er). L'hébergement est cependant subordonné dans ces cas à la condition suspensive de sa confirmation en fin de période d'observation. En effet, s'il résulte de l'observation qu'une simple mesure de surveillance ou de restriction partielle de la liberté individuelle de l'inadapté

Het ware dan ook betel: de woorden " bij ontstentenis daarvan" te schrappen, en daarmee gelijke bevoegdheid te verlenen aan de rechter van de woonplaats of verblijfplaats en aan die van de plaats waar de onangepaste is aangetroffen.

In tegenstelling tot de memorie van toelichting, volgens welke «de vrede-rechter ook kan worden aangesproken door ieder natuurlijk of rechtspersoon die met de onangepaste begaan is» kent artikel 2, § 1, dat recht, behalve aan de administratieve overheden, en aan de onangepaste zelf, alleen toe aan «degene aan wie zijn bewaring is toevertrouwd of bij wie hij is opgenomen» of aan zijn bloed- of aanverwanten.

Volgens ingewonnen inlichtingen geeft de tekst de bedoeling van de Rechter weer: de memorie moet dan ook worden verbeterd,

De term «overheid van de administratieve politie» in artikel 2, § 1, zou zo kunnen worden uitgelegd, dat leden van de Rijkswacht uitge-sloten worden, ofschoon juist zij op het platteland in deze aanleggenheden het meest dienen op te treden.

Derhalve wordt voorgesteld de woorden «overheid van de administratieve politie» te vervangen door «politie- en Rijkswacht-overheden».

Met inachtneming van al deze opmerkingen wordt voorgesteld artikel 2, § 1, als volgt te lezen:

« § 1. De beachermingsmaatregelen ten aanzien van de maatschappelijk onangepaste worden gelast door de vrede-rechter van de plaats waar hij zijn woonplaats of verblijfplaats heeft of waar hij is aangetroffen, op schriftelijk of mondeling verzoek van de maatschappelijk onangepaste, dan wel op schriftelijk verzoek van een van zijn bloed- of aanverwanten, van degene die hem onder zijn bewaring heeft of bij wie hij is ondergebracht, of van politie- en Rijkswacht-overheden. »

..

Artikel 2, § 2, van het ontwerp bepaalt:

« Na de maatschappelijk onangepaste te hebben gehoord en zich door eigen waarneming van diens toestand te hebben vergewist, beslist de vrede-rechter met voorrang boven alle andere zaken, »

De memorie van toelichting verklaart daaromtrent:

« Het is ten eerste geboden dat de rechter zo spoedig mogelijk uitspraak doet over de staat van onmaatschappelijkheid van de persoon die voor hem verschijnt, vooral in geval van niet-vrijwillige verschijning. »

Aan die eis komt het ontwerp slechts gedeeltelijk tegemoet, want het zegt niet binnen welke termijn de maatschappelijk onangepaste, voor wie het verzoek is ingediend (zie algemene opmerking) of die eventueel door de politie-overheden van zijn vrijheid is beroofd, door de rechter zal worden gehoord (zie artikel 3 van de wet van 1 mei 1849).

Ook is het aangehaalde voorschrift kwalijk overeen te brengen met de bepaling die aan de maatschappelijk onangepaste het recht verleent om zich door een raadsman te doen bijstaan.

De tekst zou moeten bepalen dat de rechter de zaak kan verdagen om de betrokkene een raadsman te laten kiezen, en tevens dat hij, in geval van niet-vrijwillige verschijning, een voorlopige maatregel tot inhechtenisneming kan gelasten voor een korte tijd, bijvoorbeeld voor drie dagen zoals in artikel 3 van de wet van 1 mei 1849 is voorzien,

..

Artikel 2, § 3, bepaalt dat de beslissing van de vrede-rechter ter kennis van de verzoeker wordt gebracht «zo daartoe grond bestaat»,

Volgens de memorie van toelichting dient de rechter te oordelen of van zijn beslissing moet worden kennis gegeven aan de verzoeker, «onder meer naargelang deze er belang bij heeft, kennis te hebben van de beslissing die ten aanzien van de onangepaste is genomen»,

De vraag is in welk geval de verzoeker, dat is dus een hloed- of aanverwant dan wel iemand die de betrokkene onder zijn bewaring heeft of bij wie hij is ondergebracht, er geen belang bij zou hebben de beslissing te kennen, die voor hem een verplichting kan doen ontstaan of kan wijzigen.

Artikel 3.

Volgens de memorie van toelichting moet de observatie «de rechter in staat stellen de te nemen beschermingsmaatregelen en de behandeling van de maatschappelijk onangepaste zoveel mogelijk te individualiseren»,

» Voor een goede uitslag is het onmisbaar dat die observatie in een gesloten midden geschiedt. Daarom schrijft het ontwerp voor dat de inobservatietelling alleen kan worden gelast indien een beslissing tot onderbrenging wordt genomen, welke beslissing de wettelijke grondslag is voor het ontnemen van zijn vrijheid aan de maatschappelijk onangepaste (§ 1). De onderbrenging is in dat geval afhankelijk van de schorsende voorwaarde van haar bevestiging na de observatietijd. Indien uit de observatie blijkt dat een gewone maatregel van toezicht

social. Cet plus indiquée, le Juge ne manquera pas de mettre fin à l'hébergement.

» La mise en observation est en principe facultative. Il appartient au Juge d'en décider souverainement en tenant compte de la personnalité de l'inadapté social et des facteurs externes qui ont provoqué son inadéquation.

» Elle est cependant obligatoire lorsqu'une mesure d'hébergement est prise pour la première fois à l'égard de l'inadapté social. Il importe dans ce cas que la mesure la plus adéquate soit appliquée en vue de la protection de l'intéressé à un moment où son inadéquation en est à ses débuts. Le Juge ne pourra prendre cette mesure que s'il est complètement informé au sujet de la personnalité de l'intéressé, de son environnement et des motifs qui ont donné lieu à son inadéquation. »

L'article 3 du projet ne correspond pas sur ce point à l'exposé des motifs.

Sui vant les enseignements donnés au Conseil d'Etat, l'intention du Gouvernement serait en réalité d'attribuer au directeur de l'établissement le pouvoir de décider du maintien de l'hébergement de l'inadapté social ou de la libération de celui-ci, que ce soit pendant la période de mise en observation, à l'expiration de cette période ou encore à tout moment dans le cas d'une décision d'hébergement sans mise en observation.

Le Juge de paix qui déciderait de l'hébergement d'un inadapté social dans un établissement prévu à cet effet ne serait, dès lors, appelé à intervenir par la suite que dans deux hypothèses:

- si l'inadapté social le saisisait, sur base de l'article 11 du projet, d'une requête en vue d'obtenir sa sortie de l'établissement;
- si, en vertu de l'article 2 du projet, il était saisi d'une nouvelle requête, laquelle pourrait notamment être introduite par le directeur de l'établissement, agissant en tant que personne qui a la garde de l'inadapté social, aux fins de remplacer la mesure d'hébergement par une autre mesure de protection,

Si ce système correspond aux intentions du Gouvernement, il y a lieu d'observer qu'il n'apparaît pas clairement des articles 2 et 11 du projet.

En effet, si l'article 3, § 2, alinéa 2, peut, à la rigueur, être interprété comme comportant implicitement l'attribution au directeur de l'établissement du pouvoir de libérer l'inadapté social au cours de la période d'observation, le projet n'indique pas quelle sera l'autorité appelée à statuer sur le maintien de l'inadapté social dans l'établissement à l'issue de cette période. De même, alors que la mise en observation constitue, selon l'exposé des motifs « une des innovations importantes du projet » destinée à « permettre au Juge d'individualiser au maximum la mesure de protection qu'il est appelé à prendre et le régime qu'il y a lieu d'appliquer à l'inadapté social », on constate que le Juge ne sera appelé à procéder à cette individualisation de la mesure que dans l'éventualité où le directeur décidera, de le saisir du cas par une nouvelle requête sur la base de l'article 2 du projet tel qu'il est interprété par le Gouvernement.

En égard aux discordances entre le projet et l'exposé des motifs, celui-ci devrait être corrigé.

Par ailleurs, l'importance des pouvoirs que le Gouvernement entend attribuer au directeur de l'établissement justifierait que ceux-ci soient définis expressément dans le texte du projet.

Article 5.

Selon l'exposé des motifs, le tribunal de première instance statue dans les quinze jours de la requête, « après avoir entendu l'inadapté social, assisté ou représenté par son conseil, ainsi que le procureur du Roi ».

L'article 5 du projet ne prévoit pas que l'inadapté social doit être entendu.

Article 12.

A l'article 12, les mots « âgé de vingt et un ans accomplis » devraient être supprimés. Cette précision est superflue étant donné que l'article limite l'application de la loi au projet aux personnes qui répondent à cette condition.

of van gedeeltelijke beperking van de persoonlijke vrijheid van de maatschappelijk onaangepaste meer dienend is, zal de rechter niet nalaten aan de onderbrenging een einde te maken.

» De toelichting is in beginsel facultatief. De rechter oordeelt vrij met inachtneming van de persoonlijkheid van de maatschappelijk onaangepaste en van de uiteenlopende factoren die zijn onmaatschappelijkheid hebben teweeggebracht.

» Zij is echter verplicht wanneer ten aanzien van de maatschappelijk onaangepaste voor het eerst een maatregel tot onderbrenging in een inrichting wordt genomen. In dat geval moet de meest aangepaste maatregel worden genomen voor de bescherming van de betrokkene op een ogenblik dat zijn onmaatschappelijkheid nog in een beginstadium is. De rechter kan die maatregel alleen gelasten wanneer hij volledig is ingelicht omtrent de persoonlijkheid van de betrokkene, zijn omgeving en de redenen die tot zijn onmaatschappelijkheid aanleiding hebben gegeven. »

Op dat punt komt artikel 3 van het ontwerp niet overeen met de memorie van toelichting.

Naar aan de Raad van State is verklaard, zou de Regering in feite aan de directeur van de inrichting bevoegdheid willen verlenen om te beslissen of de maatschappelijk onaangepaste verder ondergebracht blijft dan wel in vrijheid gesteld wordt, hetzij in de loop, hetzij bij het verstrijken van de observatietijd, of te eniger tijd als het gaat om een beslissing tot onderbrenging zonder observatie.

De vrederechter die mocht beslissen een maatschappelijk onaangepaste in een daarvoor bestemde inrichting onder te brengen, zou daarna dus slechts in twee gevallen moeten optreden:

- als de maatschappelijk onaangepaste op grond van artikel 11 van het ontwerp tot hem een verzoek richt om uit de inrichting te worden ontslagen;
- als krachtens artikel 2 van het ontwerp een nieuw verzoek bij hem wordt ingediend, bijvoorbeeld door de directeur van de inrichting, handelend als degene die de maatschappelijk onaangepaste onder Zijn bewaring heeft, ten einde de maatregel tot onderbrenging door een andere beschermingsmaatregel te vervangen.

Is dat de regeling welke de Regering beoogt, dan moge worden opgemerkt dat ze niet duidelijk tot uiting komt in de artikelen 2 tot 4 van het ontwerp.

Kan artikel 3, § 2, tweede lid, desnoods worden geacht aan de directeur van de inrichting stilzwijgend de bevoegdheid te verlenen om de maatschappelijk onaangepaste uit de inrichting te ontslaan in de loop van de observatietijd, het ontwerp zeet niet welke overheid zal moeten beslissen of hij na die observatietijd in de inrichting dient te blijven. En terwijl de observatie volgens de memorie van toelichting « een van de belangrijkste nieuwigheden van de wet » is, die de rechter in staat moet stellen « de te nemen beschermingsmaatregel en de behandeling van de maatschappelijk onaangepaste zoveel mogelijk te individualiseren », ziet men dat de rechter de maatregel maar zal moeten individualiseren als de directeur mocht beslissen het geval bij hem aanhangig te maken door een nieuw verzoek op grond van artikel 2 van het ontwerp zoals de Regering dat verstaat.

De verschillen tussen het ontwerp en de memorie van toelichting maken verhetering van deze laatste noodzakelijk.

De bevoegdheden welke de Regering aan de directeur van de inrichting wenst te verlenen zijn overigens zo omvangrijk, dat het verantwoord zou zijn ze uitdrukkelijk in het ontwerp te definiëren.

Artikel 5.

Volgens de memorie van toelichting doet de rechtbank van eerste aanleg uitspraak binnen vijftien dagen na de ontvangst van het verzoekschrift, « nadat de door zijn raadsman bijgestane of vertegenwoordigde maatschappelijk onaangepaste en de procureur des Koninkrijks zijn gehoord ».

Artikel 5 bepaalt niet dat de maatschappelijk onaangepaste moet worden gehoord.

Artikel 12.

In artikel 12 moeten de woorden « leeftijd van velle eenentwintig jaren heeft bereikt » worden geschrapt. Ze zijn overbodig want artikel 1 beperkt de toepassing van de ontwerp-wet al tot hen die aan deze voorwaarde voldoen.

Observations finales,

Le projet pourrait être l'occasion d'une abrogation expresse de certaines dispositions qui ne correspondent plus à la réalité des choses, tel le décret des 22 décembre 1789-janvier 1790, section III, article 2, 1°.

Par ailleurs, le projet devrait prévoir la modification de l'article 48 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs.

La chambre était composée de

MM.:

G. VAN BUNNEN, *conseiller d'Etat, président*;
J. MASQUELIN,

Madame:

G. CISELET, *conseillers d'Etat*;

MM.:

R. PIRSON,
F. RIGAUX, *assesseurs de la section de législation*;
M. JACQUEMijn, *greffier adjoint, greffier*.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. G. VAN BUNNEN,

Le rapport a été présenté par M. H. ROUSSEAU, substitut de l'auditeur général.

Le Greffier,

(s.) M. JACQUEMijn.

Le Président,

(s.) G. VAN BUNNEN.

Pour expédition délivrée au Ministre de la Justice.

Le 25 mai 1970,

Le Greffier du Conseil d'Etat,

R. DECKMYN.

Slotopmerkingen,

Dit ontwerp zou een aanleiding kunnen zijn om een aantal bepalingen die niet meer aan de werkelijkheid beantwoorden, uitdrukkelijk op te heffen, bijvoorbeeld het decreet van 22 december 1789-januar 1790, afdeling I, artikel 2. 1°.

Voorts zou het ontwerp moeten voorzien in de wijziging van artikel 48 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers,

De kamer was samengesteld uit

de HH.:

G. VAN BUNNEN, *stoeisread, voorzitter*;
J. MASQUELIN,

Mevrouw:

G. CISELET, *stuetsruden*,

de HH.:

R. PIRSON,
F. RIGAUX, *bijzitters van de afdeling wetgeving*;
M. JACQUEMijn, *8.djunct-gâtfje, greffier*.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. G. VAN BUNNEN.

Het verslag werd uitgebracht door de H. H. ROUSSEAU, subtituut-auditeur-generaal,

De Griffier,

(get.) M. JACQUEMijn.

De Voorzitter,

(get.) G. VAN BUNNEN.

Voor uitgifte afgeleverd aan de Minister van Justitie.

De 25 mei 1970,

De Griffier van de Raad van State,

R. DECKMYN.

PROJET DE LOI

BAUDOUIN, ROI DES BELGES.

A tous, présents et à venir, SALUT..

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice,

Nous AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Notre Ministre de la Justice *est* chargé de présenter en Notre nom aux Chambres législatives, le projet de loi dont la teneur suit:

Article premier..

Pour l'application de la présente loi, il faut entendre par:

a) Inadapté social; la personne âgée de vingt et un ans accomplis qui n'a ni résidence certaine, ni moyens de subsistance;

b) Mesure de protection; toute mesure d'hébergement, de surveillance ou de restriction de la liberté individuelle touchant la personne de l'inadapté social..

Art. 2,

§ 1er. Les mesures de protection à l'égard de l'inadapté social sont ordonnées par le juge de paix du lieu où l'inadapté social a son domicile ou sa dernière résidence connue ou du lieu où il a été trouvé, sur requête écrite ou verbale de l'inadapté social., ou sur requête écrite d'un de ses parents ou alliés, de la personne qui en a la garde ou qui l'héberge, ou des autorités de police et de gendarmerie,

Hors le cas où la requête est adressée par l'inadapté social lui-même, celui-ci peut être maintenu à la disposition du juge de paix jusqu'à sa comparution devant lui.

L'inadapté social comparaît à la plus prochaine audience et, s'il est maintenu à la disposition du juge de paix, au plus tard le jour qui suit cette mise à sa disposition.

Si l'inadapté social le demande, un délai de cinq jours lui est accordé pour préparer sa défense. Le juge peut pendant ce délai ordonner qu'il soit maintenu à sa disposition.

Le maintien à la disposition du juge de paix a lieu dans les maisons d'arrêt du Royaume.

§ 2. Après avoir entendu l'inadapté social et s'être assuré par lui-même de son état, le juge de paix décide toutes affaires cessantes.

Il détermine, s'il y a lieu, les mesures de protection à prendre, la personne qui aura la garde de l'inadapté social ou l'établissement qui l'hébergera et ordonne toutes mesures utiles pour le transfèrement de l'inadapté social.. Lorsque le transfèrement exige le recours il des moyens de

WETSONTWERP

BOUDEWIJN, KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hiernn wezen zullen, ONZE GROET,

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

Onze Minister van Justitie is gelast in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen waarvan de tekst volgt :

Artikel 1.

Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder :

a) Maatschappelijk onaangepaste : de persoon die de velle leeftijd van eenentwintig jaren heeft bereikt en die noch bepaalde verblijfplaats, noch middelen van bestaan heeft;

b) Beschermingsmaatregel ; iedere maatregel tot onderbrenging van toezicht op of beperking van de persoonlijke vrijheid van de maatschappelijk onaangepaste.

Art. 2.

§ 1. De beschermingsmaatregelen ten aanzien van de maatschappelijk onaangepaste worden gelast door de vrederechter van de plaats waar de maatschappelijk onaangepaste zijn woonplaats of zijn laatste bekende verblijfplaats heeft of waar hij is aangetroffen, op schriftelijk of mondeling verzoek van de maatschappelijk onaangepaste, dan wel op schriftelijk verzoek van een van zijn bloed- of aanverwanten, van degene die hem onder zijn bewaring heeft of bij wie hij is ondergebracht, of van politie- of rijkswachtoverheden.

Buiten het geval waarin het verzoek wordt gedaan door de maatschappelijk onaangepaste zelf, wordt hij ter beschikking van de vrederechter gehouden tot hij voor deze verschijnt.

De maatschappelijk onaangepaste verschijnt op de eerstkomende terechtzitting en, indien hij ter beschikking van de rechter wordt gehouden, uiterlijk de dag na die terbeschikkingstelling.

Op verlanen van de maatschappelijk onaangepaste wordt hem een termijn van vijf dagen toegestaan om zijn verdediging voor te bereiden. De rechter kan gedurende die termijn gelasten dat hij te zijner beschikking blijft gehouden.

Wanneer een maatschappelijk onaangepaste aldus ter beschikking van de vrederechter blijft gehouden, geschiedt zulks in de huizen van arrest van het Rijk.

§ 2. Na de maatschappelijk onaangepaste te hebben gehoord en zich door eigen waarneming van diens toestand te hebben vergewist, beslist de vrederechter met voorrang boven alle andere zaken.

Hij bepaalt, zo daartoe grond bestaat, de te nemen beschermingsmaatregelen, wijst de persoon aan onder wiens bewaring de maatschappelijk onaangepaste wordt gesteld of de inrichting waar hij zal worden ondergebracht en gelast elke dienstige maatregel voor zijn overbrenging.

contrainte, il y sera pourvu par le bourgmestre à la requête du juge de paix.

§ 3. La décision du juge de paix doit être motivée et rendue en la présence de l'inadapté social. Elle doit spécifier les circonstances sur lesquelles elle est fondée en précisant les éléments propres à la cause et à la personnalité de l'inadapté social. Elle est notifiée dans les vingt-quatre heures au procureur du Roi et au requérant dans les formes déterminées par l'article 46 du Code judiciaire.

Art. 3.

~ 1re. En décidant l'hébergement dans un établissement pour inadaptés sociaux, le juge de paix peut ordonner la mise en observation dans la maison d'arrêt la plus proche qui dispose d'un service d'anthropologie.

La mise en observation est obligatoire lorsqu'une mesure d'hébergement est prise pour la première fois à l'égard de l'inadapté social.

§ 2. L'inadapté social est mis en observation pendant une période de quinze jours. Si, à l'expiration de ce terme, l'observation apparaît encore incomplète, le juge de paix, à la requête du directeur de la maison d'arrêt, peut en ordonner la prolongation pour une durée maximum de quinze jours.

Le juge de paix peut, à la requête du directeur, abréger la période d'observation, s'il estime que le séjour dans la maison d'arrêt n'est plus nécessaire ou souhaitable et prendre, s'il y a lieu, à l'égard de l'inadapté social, telles autres mesures de protection qui s'imposent.

§ 3. A l'issue de la période d'observation, le juge de paix peut ordonner le maintien de l'hébergement ou autoriser l'intéressé à quitter l'établissement et prendre, s'il y a lieu, à son égard, telles autres mesures de protection qui s'imposent. Il statue toutes affaires cessantes et au plus tard le premier jour ouvrable qui suit celui auquel la période d'observation a pris fin. Sa décision est notifiée au requérant dans les formes et délais prévus à l'article 2, § 3.

Art. 4.

Si l'hébergement est maintenu au-delà de la période d'observation, l'inadapté social est transféré dans un établissement pour inadaptés sociaux. Il peut, après l'expiration d'un délai de trente jours à compter de celui où la décision prise en vertu de l'article 3, § 3, est devenue définitive, demander, par déclaration verbale ou écrite faite au greffe de l'établissement, à comparaître devant le juge de paix du lieu de l'établissement, en vue d'obtenir sa sortie de celui-ci. Le juge décide toutes affaires cessantes, dans les conditions et formes prévues à l'article 2, §§ 2 et 3.

La demande de comparution ne peut être renouvelée avant l'expiration d'un délai de six mois à compter de la date à laquelle la décision de refus de sortie est devenue définitive.

Art. 5.

Si la santé, le comportement ou la réadaptation sociale de l'inadapté le requièrent, le directeur de l'établissement peut le transférer temporairement dans une maison d'arrêt. Il en informe dans les vingt-quatre heures le juge de paix du lieu de l'établissement ainsi que celui du lieu de la maison d'ar-

Wanneer voor de overbrenging dwangmiddelen nodig zijn, wordt daarin voorzien door de burgemeester, op verzoek van de vrederechter.

§ 3. De beslissing van de vrederechter wordt met redenen omkleed en gegeven in tegenwoordigheid van de maatschappelijk onaangepaste. Zij vermeldt nauwkeurig op welke omstandigheden zij is gegrond, onder nadere opgave van de elementen die respectievelijk de zaak of de persoonlijkheid van de maatschappelijk onaangepaste betreffen. Er wordt binnen vierentwintig uren kennis gegeven aan de procureur des Konings in de vormen bepaald bij artikel 46 van het Gerechtelijk Wetboek.

Art. 3.

§ 1. Wanneer hij de onderbrenging in een inrichting voor maatschappelijk onaangepasten beveelt, kan de vrederechter de inobservatiestelling gelasten in het dichtst gelegen huis van arrest dat over een antropologische dienst beschikt.

Inobservatiestelling is verplicht wanneer ten aanzien van de maatschappelijk onaangepaste voor het eerst een maatregel van onderbrenging wordt genomen.

§ 2. De maatschappelijk onaangepaste wordt gedurende een tijd van vijftien dagen in observatie gesteld. Blijkt de observatie na die tijd nog onvolledig te zijn, dan kan de vrederechter op verzoek van de directeur van het huis van arrest een verlenging met ten hoogste vijftien dagen bevelen,

De vrederechter kan op verzoek van de directeur van het huis van arrest de observatietijd inkorten, zo hij oordeelt dat verder verblijf niet meer nodig of wenselijk is, en ten aanzien van de maatschappelijk onaangepaste zodanige andere beschermingsmaatregelen gelasten als vereist.

§ 3. Na afloop van de observatietijd kan de vrederechter de verdere onderbrenging gelasten of de betrokkene verlof geven om de inrichting te verlaten en, indien daartoe grond bestaat, te zijnen aanzien zodanige andere beschermingsmaatregelen nemen als geboden zijn. Hij beslist met voorrang boven alle andere zaken en uiterlijk de eerste werkdag na die waarop de observatietijd ten einde is gelopen. Van de beslissing wordt aan de verzoeker kennis gegeven in de vormen en binnen de termijnen bepaald bij artikel 2, § 3.

Art. 4.

Wordt, na afloop van de observatietijd, de maatregel van onderbrenging gehandhaafd, dan wordt de maatschappelijk onaangepaste naar een inrichting voor maatschappelijk onaangepasten overgebracht. Na een termijn van dertig dagen te rekenen van de dag waarop de op grond van artikel 3, § 3, genomen beslissing onherroepelijk is geworden, kan hij bij een mondelinge of schriftelijke verklaring ter griffie van de inrichting vragen om te verschijnen voor de vrederechter van de plaats waar de inrichting gevestigd is, ten einde zijn ontslag uit de inrichting te bekomen. De rechter beslist met voorrang boven alle andere zaken op de wijze en in de vormen bepaald in artikel 2, §§ 2 en 3.

Het verzoek tot verschijning mag niet worden hernieuwd voor het verstrijken van een termijn van zes maanden vanaf de dag waarop de beslissing tot weigering van het ontslag onherroepelijk is geworden.

Art. 5.

Indien het wegens de gezondheid, de gedraging of de wederaanpassing van de maatschappelijk onaangepaste nodig is, kan de directeur van de inrichting hem tijdelijk naar een huis van arrest overbrengen. Hij geeft daarvan binnen vierentwintig uren bericht aan de vrederechter. Van

ret. Ce dernier statue sur le maintien de cette mesure au plus tard le premier jour ouvrable suivant celui où celle-ci a été portée à sa connaissance...

Pendant son séjour dans la maison d'arrêt, l'inadapté social peut demander sa libération dans les conditions prévues à l'article 4. Il est statué sur sa demande par le juge de paix du lieu de la maison d'arrêt.

Art. 6.

L'inadapté social, son conseil, la personne qui a introduit la requête auprès du juge de paix ou le procureur du Roi peuvent, au plus tard dans le mois du prononcé, appeler des décisions du juge de paix prises 'en application de la présente loi, 'soit' pal' une déclaration faite au greffe de la justice de paix, de l'établissement ou de la maison d'arrêt soit par une requête établie en double exemplaire au président du tribunal de première instance.

Le président du tribunal distribue l'affaire à une chambre à trois juges et fixe sans autre délai le jour de l'audience. Le greffier en informe, par lettre recommandée, les personnes visées à l'alinéa premier.

Les choses restent en état jusqu'à la décision sur l'appel.

La cause est instruite en chambre du conseil.

Le tribunal statue dans les quinze jours de la réception de la requête, le procureur du Roi et l'inadapté social entendus. La décision du tribunal est notifiée au requérant dans les formes et délais prévus à l'article 2, § 3.

Si le tribunal n'a pas statué dans ce délai et si l'appel concerne une décision de refus de sortie, l'inadapté social ne peut plus être retenu dans l'établissement contre son gré.

Art. 7.

Le Ministre de la Justice peut à tout moment autoriser l'inadapté social à quitter l'établissement ou la maison d'arrêt lorsque son état s'est suffisamment amélioré et que les conditions de sa réadaptation sociale sont réunies.

Art. 8.

Les mesures de protection prises à l'égard d'un inadapté social ne peuvent être mentionnées dans les renseignements fournis par les autorités administratives. Toutefois, elles sont portées à la connaissance des autorités judiciaires en cas de poursuite. Elles peuvent également être portées à la connaissance des établissements et des maisons d'arrêt ainsi que des juges compétents, en vue de l'application de la présente loi.

Art. 9.

Les actes et jugements auxquels donnent lieu les procédures prévues par la présente loi sont exemptés de la formalité de l'enregistrement et du droit de timbre.

Sans préjudice des dispositions relatives à l'assistance judiciaire, tous les frais judiciaires, y compris notamment les honoraires des experts et les taxes des témoins, sont avancés à la charge des parties demandereses selon la procédure prévue au règlement général sur les frais de jus-

de la plaats van de inrichting alsmede aan de vrederechter van de plaats van het huis van arrest. Deze laatste beslist over de handhaving van die maatregel uiterlijk de eerste werkdag na die waarop hij het bericht heeft ontvangen.

De maatschappelijk onaangepaste kan tijdens zijn verblijf in het huis van arrest ontslag vragen onder de voorwaarden bepaald bij artikel 4. Op die aanvraag wordt beslist door de vrederechter van de plaats van het huis van arrest.

Art. 6.

De maatschappelijk onaangepaste, zijn raadsman, de persoon die het verzoekschrift heeft ingediend bij de vrederechter of de procureur des Konings kunnen uiterlijk binnen een maand na de uitspraak, hoger beroep instellen tegen de beslissingen die door de vrederechter ter uitvoering van deze wet worden genomen. Hetzij bij een ter griffie van het vredegerecht, van de inrichting of van het huis van arrest afgelegde verklaring, hetzij bij een verzoekschrift dat in tweevoud wordt gericht aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.

De voorzitter van de rechtbank verwijst de zaak naar een kamer met drie rechters en stelt onverwijld de dag van de terechtzitting vast. Hiervan geeft de griffier bij een ter post aangetekende brief kennis aan de personen bedoeld in het eerste lid.

De zaken blijven in staat tot de beslissing in hoger beroep is gegeven.

De zaak wordt behandeld in raadkamer.

De rechtbank doet uitspraak binnen vijftien dagen na de ontvangst van het verzoekschrift, de procureur des Konings en de maatschappelijk onaangepaste gehoord. Van de beslissing van de rechtbank wordt aan de betrokkene kennis gegeven in de vormen en binnen de termijnen bepaald bij artikel 2, § 3.

Indien de rechtbank geen uitspraak gedaan heeft binnen die termijn en indien het hoger beroep betrekking heeft op een beslissing tot weigering van ontslag, kan de maatschappelijk onaangepaste niet langer tegen zijn wil in de inrichting worden gehouden.

Art. 7.

De Minister van Justitie kan te allen tijde de maatschappelijk onaangepaste verlof geven om de inrichting of het huis van arrest te verlaten, wanneer zijn toestand voldoende is verbeterd en de voorwaarden voor zijn wederaanpassing zijn vervuld.

Art. 8.

De ten aanzien van een maatschappelijk onaangepaste genomen beschermingsmaatregelen mogen niet worden vermeld in inlichtingen die door de administratieve overheid worden verstrekt. In geval van vervolging worden zij evenwel ter kennis gebracht van de gerechtelijke overheid. Voor de toepassing van deze wet, kunnen zij eveneens ter kennis worden gebracht van de inrichtingen en huizen van arrest, alsook van de bevoegde rechters.

Art. 9.

De akten en vonnissen waartoe de procedures bepaald bij deze wet aanleiding geven, zijn vrijgesteld van de formaliteit van de registratie en van het zegelrecht.

Onverminderd de bepalingen betreffende de gerechtelijke bijstand, worden alle gerechtskosten, met inbegrip onder meer van de erelonen van de deskundigen en het getuigen-geld, voorgeschieden tot bevrijding van de eisende partijen, volgens de procedure bepaald in het algemeen reglement op

tion en matière répressive. Le juge peut condamner le requérant à tout ou partie des dépens. Le recouvrement en est assuré conformément aux dispositions sur le recouvrement des droits d'enregistrement.

Art. 10.

Par dérogation aux articles 1026 et 1027 du Code judiciaire, les requêtes écrites visées par la présente loi peuvent être signées et présentées par le requérant.

Art. 11.

L'hébergement a lieu dans les établissements organisés par le Gouvernement ou dans des institutions privées.

Les établissements organisés par le Gouvernement sont désignés par arrêté royal.

Les institutions privées doivent être agréées par le Ministre de la Justice. Le Roi arrête les conditions d'agrément et notamment celles relatives au travail, obligatoire des inadaptes sociaux.

Le Roi fixe annuellement le prix de la journée d'entretien dans les établissements organisés par le Gouvernement. Il fixe également le montant des subsides journaliers d'entretien pour les institutions privées agréées.

Le contrôle des établissements et institutions est exercé par le procureur du Roi du lieu de la situation de ceux-ci, par le juge de paix et par les fonctionnaires désignés à cette fin par le Roi. Ils ont libre accès à l'établissement ou à l'institution et peuvent se faire présenter tous registres et documents.

Le Roi règle l'organisation de ce contrôle.

Art. 12.

Pendant son hébergement dans un établissement organisé par le Gouvernement, l'inadapté social est mis au travail dans le but de contribuer à sa rééducation et à son reclassement et de promouvoir sa formation professionnelle.

La mise au travail, en dehors du domaine de l'établissement où il réside ne peut avoir lieu que de son consentement.

Le Roi détermine les dispenses motivées par l'âge ou l'état de santé de l'inadapté social ou par d'autres circonstances.

Par dérogation à l'article 3 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, le Roi fixe la portion du produit du travail de l'inadapté social, qui est versée à un fonds de réserve dont il détermine la destination et la répartition.

Art 13.

§ 1er. Quand il peut être refoulé conformément aux conventions internationales, la présente loi n'est pas applicable à l'étranger qui n'a ni résidence certaine, ni moyens de subsistance et qui n'est pas titulaire de la carte d'identité, du certificat d'inscription au registre des étrangers ou de la carte de séjour de ressortissant d'un Etat membre de la C.E.E.,

§ 2. L'étranger, qui fait l'objet d'une mesure de protection visée à l'article 1er, b, peut, en tout temps être reconduit à la frontière. S'il est titulaire de la carte d'identité, du certi-

de gerechtskosten in straal aken, De rechter kan de verzoeker geheel of ten dele verwijzen in de kosten. De invordering ervan geschiedt overeenkomstig de bepalingen inzake de invordering van de registratiekosten.

Art. 10.

In afwijking van de artikelen 1026 en 1027 van het Gerechtelijk Wetboek, mogen de in deze wet bedoelde verzekschriften door de verzoeker worden ondertekend en ingediend.

Art. 11.

De onderbrenging geschiedt in inrichtingen die door de Regering worden georganiseerd of in particuliere inrichtingen.

De door de Regering georganiseerde inrichtingen worden bij koninklijk besluit aangewezen.

De particuliere inrichtingen moeten door de Minister van Justitie worden toegezien. De Koning stelt de toelatingsvoorwaarden vast, inzonderheid die betreffende de verplichte arbeid van de maatschappelijk onangepaste.

De Koning stelt ieder jaar de prijs vast van een dag onderhoud in de door de Regering georganiseerde inrichtingen. Hij stelt eveneens het bedrag vast van de dagelijkse subsidie voor het onderhoud voor de toegezien particuliere inrichtingen.

Het toezicht op de inrichtingen wordt uitgeoefend door de procureur des Konings van de plaats waar deze gevestigd zijn, door de vrederechter en door de ambtenaren daartoe door de Koning aangewezen. Zij hebben vrije toegang tot de inrichtingen en kunnen zich alle registers en bescheiden laten voorleggen.

De Koning stelt regels voor de organisatie van het toezicht.

Art. 12.

Tijdens zijn verblijf in een door de Koning georganiseerde inrichting wordt de maatschappelijk onangepaste te werk gesteld met het doel bij te dragen tot zijn wederopvoeding en wederaanpassing, alsmede zijn beroepsopleiding te bevorderen.

Tewerkstelling buiten de inrichting waar hij verblijft kan alleen met zijn instemming geschieden.

De Koning bepaalt de vrijstellingen die wegens de leeftijd of de gezondheidstoestand van de maatschappelijk onangepaste of ingevolge andere omstandigheden kunnen worden verleend.

In afwijking van artikel 3 van de wet van 12 april 1965, betreffende de bescherming van het loon der werknemers, bepaalt de Koning het aandeel van de opbrengst van de arbeid van de maatschappelijk onangepaste dat gestort wordt in een reserve fonds, waarvan hij de bestemming en de verdeling bepaalt.

Art. 13.

§ 1. Indien hij overeenkomstig de internationale verdragen kan worden teruggedreven, is deze wet niet toepasselijk op de vreemdeling die noch een bepaalde verblijfplaats noch bestaansmiddelen heeft en tevens niet de houder is van een identiteitskaart, het bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister of van de verblijfkaart van een onderdaan van een Lid-Staat der E.E.G.

§ 2. De vreemdeling kan ter aanzien van wie een beschermingsmaatregel bedoeld in artikel 1, b, wordt genomen, kan te allen tijde naar de grens worden teruggebracht. Indien hij

ficat d'inscription au registre des étrangers ou de la carte de séjour de ressortissant d'un Etat membre de la C.E.E. il ne peut être reconduit à la frontière: qu'après avoir été renvoyé ou expulsé conformément aux dispositions de la loi du 28 mars 1952 sur la police des étrangers.

Art. 14.

1° A l'article 71, alinéa 4, de la loi du 10 mars 1925, organique de l'assistance publique, les mots « le vagabondage » sont remplacés par les mots « l'inadaptation sociale ».

2° L'article 36, 3°, de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 36. - 3° des réquisitions du ministère public relatives à des mineurs âgés de moins de vingt et un ans accomplis trouvés en état d'inadaptation sociale ou vivant habituellement dans cet état ».

3° A l'article 94 de la même loi, les mots « l'état habituel de mendicité ou de vagabondage » sont remplacés par les mots « l'état habituel d'inadaptation sociale ».

Art. 15.

La loi du 27 novembre 1891 pour la répression du vagabondage et de la mendicité, modifiée par les lois des 15 mai 1912, 21 août 1948 et 24 décembre 1948, le décret des 22 décembre 1789-janvier 1790, section III, article 2, 1°, et l'article 48 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, sont abrogés.

Art. 16.

La présente loi entre en vigueur le premier jour du sixième mois qui suit celui au cours duquel elle aura été publiée au *Moniteur belge*,

Le Roi peut la mettre en vigueur avant cette date,

Art. 17.

La présente loi est applicable aux personnes qui ont fait l'objet d'une mesure prise en vertu de la loi du 27 novembre 1891 pour la répression du vagabondage et de la mendicité.

Les demandes prévues à l'article 41 pourront être introduites par elles, pour la première fois, dès l'entrée en vigueur de la présente loi.

Donné à Bruxelles, le 16 juin 1971..

BAUDOUIN.

PAR LE ROI:

Le Ministre de la Justice,

A. VRANCKX.

houder is van een identiteitskaart... van het bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister... of van de verblijfkaart van een onderdaan van een Lid-Staat der E.E.G., kan hij enkel naar de grens worden teruggebracht na overeenkomstig de bepalingen van de wet van 28 maart 1952 op de vreemdelin geopolitic te zijn uitgewezen of uitgezet.

Art. 14.

1° In artikel 71, vierde lid, van de wet van 10 maart 1925, tot regeling van de openbare onderstand, wordt het woord « landloperij » vervangen door « onmaatschappelijkheid ».

2° Artikel 36, 3°, van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming wordt door de volgende bepaling vervangen:

« Art. 36. -- 3° van de vorderingen van het openbaar ministerie betreffende de minderjarigen beneden de volle leeftijd van eenentwintig jaar die als maatschappelijk onaanpaste worden aangetroffen of van die toestand een gewoonte maken ».

3° In artikel 94 van dezelfde wet worden de woorden « van bedelarij of landloperij een gewoonte maakt » vervangen door « van de toestand van onmaatschappelijkheid een gewoonte maakt ».

Art. 15.

De wet van 27 november 1891 tot beteugeling van de landloperij en de bedelarij, gewijzigd bij de wetten van 15 mei 1912, 21 augustus 1948 en 24 december 1948, het decreet van 22 december 1789-januari 1790, afdeling III, artikel 2, 1°, en artikel 48 van de wet van 12 april 1965, betreffende de bescherming van het loon der werknemers, worden opgeheven.

Art. 16.

Deze wet treedt in werking de eerste dag van de zesde maand volgend op die waarin zij in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

De Koning kan haar vóór die datum in werking stellen.

Art. 17.

Deze wet is toepasselijk op de personen ten aanzien van wie een maatregel is genomen op grond van de wet van 27 november 1891 tot beteugeling van de landloperij en de bedelarij.

Die personen kunnen de bij artikel 4 bepaalde aanvragen voor het eerst indienen zodra deze wet in werking is getreden.

Gegeven te Brussel, 16 juni 1971..

BOUDEWIJN.

VAN KONINGSWEGE;

De Minister van Justitie,

A. VRANCKX.